

Tove Mogstad Aspøy, Kristin Jesnes og Anne Mette Ødegård

Fagforbundets ungdomsbarometer 2025

Foto av Priscilla Du Preez fra Unsplash.

Fagforbundets ungdomsbarometer 2025

Fagforbundets ungdomsbarometer er en nasjonal undersøkelse blant ungdom mellom 16 og 25 år. Målet med undersøkelsen er å bidra til bedre kunnskap om ambisjoner og holdninger til utdanning, yrkesvalg, fagforeninger og politiske spørsmål blant unge. Ungdomsbarometeret ble også gjennomført i 2017 og 2021, så i denne utgaven har vi et godt grunnlag for å se på utvikling over tid.

Innhold

Forord	2
Sammendrag	3
1 Innledning	6
2 Arbeid og utdanning i et arbeidsliv i endring.....	10
2.1 Utdanning- og yrkesvalg	10
2.2 Opplevelse av jobb og arbeidsvilkår	16
2.3 Hvor viktig er videre utdanning?.....	19
3 Fagorganisering og holdninger til fagbevegelsen	24
3.1 Hvorfor være medlem?	24
3.2 Hvorfor ikke være medlem?	26
3.3 Vil de melde seg inn i en fagforening senere?	28
4 Holdninger til arbeidsliv, ulikhet og fordeling.....	29
4.1 Hva er de viktigste politiske sakene?	29
4.2 Unge er opptatte av trygge arbeidsforhold.....	30
4.3 Ni av ti vil gjøre det lettere for unge å kjøpe bolig.....	31
4.4 Bred oppslutning om å utjevne forskjeller mellom fattig og rik.....	32
4.5 Seks av ti tror det blir flere unge utenfor arbeid og utdanning	33
4.6 Solid oppslutning om sykelønnsordningen	34
4.7 Skatt er et aktuelt tema	35
5 Holdninger til klima og miljø, EØS og rasisme	38
5.1 Holdninger til klima og miljø.....	38
5.2 Fire av ti vil beholde EØS-avtalen.....	42
5.3 Innvandring, fremmedfrykt og rasisme	44
6 Tillit til samfunnsinstitusjoner og hverandre.....	46
6.1 Tillit til samfunnsinstitusjoner spiller befolkningen ellers	46
6.2 Høy tillit til andre mennesker	47
7 Sosiale medier er den viktigste nyhetskilden	49
8 Avslutning	52
9 Referanser	54
Vedlegg: Data og metode.....	58
Spørreundersøkelse.....	58
Kvalitative intervjuer	62

Forord

Dette er den tredje versjonen av Ungdomsbarometeret, som følger opp rapportene fra Andresen et al. (2017) og Ødegård og Andersen (2022). Undersøkelsen skiller seg fra andre studier om unge ved at den ser på unges holdninger til utdanning, arbeidsliv, fagforeninger og politiske spørsmål.

Vi vil takke Fagforbundet, som er oppdragsgiver for prosjektet, og spesielt Trude Kvaran og andre i forbundet for et godt og konstruktivt samarbeid underveis. En stor takk rettes også til alle informantene som har deltatt i intervjuer og svart på spørreundersøkelsen, og til de som har hjulpet oss med å rekruttere informanter til intervjuer.

Ved Fafo har Tove M. Aspøy vært prosjektleder og fulgt rapporten fram til permisjon. Anne Mette Ødegård, som har vært med i alle de tre rundene av Ungdomsbarometeret, har sikret kontinuitet og hatt et helhetlig blikk i sitt arbeid med rapporten. Tusen takk til Sissel Trygstad for grundig kvalitetssikring av arbeidet. Rolf Andersen, Ketil Bråthen og Johanne Stenseth Huseby skal ha takk for bistand i det tekniske rundt å sende ut spørreundersøkelsen. Jeg tok over som prosjektleder helt mot slutten – en jobb Tove gjorde enkel og hyggelig å ta over. Takk for det!

Takk også til Sofie Steensnæs Engedal i Fafos informasjonsavdeling som har språkvasket og sørget for at rapporten er klar for publisering.

Alle feil og mangler står for vår egen regning.

Fafo, oktober 2025.

Kristin Jesnes, prosjektleder i innspurten

Sammendrag

Fagforbundets ungdomsbarometer er nå gjennomført for tredje gang. De forrige undersøkelser ble foretatt i 2017 og 2021. En viktig målsetting er å spørre ungdom mellom 16 og 25 år om hva som er viktig for dem når det gjelder yrkesvalg, holdninger til fagorganisering og aktuelle politiske saker. Ungdoms forhold til arbeidsliv og fagbevegelse er noe som sjelden forekommer i andre undersøkelser. Dette ungdomsbarometeret bidrar dermed med viktig kunnskap om unges ambisjoner i et nåværende eller framtidig yrkesliv.

Hva er viktig for ungdoms utdannings- og yrkesvalg?

Hva har mest betydning for de unges yrkesvalg, og hva tenker de om videre utdanning? Hva tror de unge om egne muligheter, og hvilke erfaringer har de som yrkesaktive?

- Mulighetene for å få fast jobb og at jobben passer med egne interesser er de to viktigste grunnene for valg av yrke. Dette er samme resultater som i 2017 og 2021.
- Kvinner er i større grad enn menn opptatt av at de får jobbe med mennesker, at det er lett å få jobb, at de har en jobb som er viktig for samfunnet og at de får brukt utdanningen sin i jobben.
- Høy lønn er blitt viktigere for yrkesvalg sammenlignet med tidligere, og lønn, sammen med valgfrihet, er de viktigste grunnene til ønsket om mer utdanning.
- Det er stor grad av optimisme med tanke på å få en jobb som passer med utdanningen. Som i 2017 og 2021, mener sju av ti at det vil bli behov for den utdanningen de har tatt i mange år framover.
- Samtidig tror flere unge enn tidligere at det vil være nødvendig å ta mer utdanning. En forklaring kan være at omstillingene i arbeidslivet går raskere.

Opplevelse av jobb og arbeidsforhold

Hva sier undersøkelsen om trivsel og arbeidsforhold over tid blant de unge yrkesaktive?

- Ni av ti er fornøyd med det sosiale miljøet på arbeidsplassen, men andelen som sier de er helt enige i dette, har sunket fra 83 prosent i 2017 til 63 prosent i 2025.
- Færre unge oppgir at de får brukt evnene sine i jobben: andelen «helt enig» har gått ned fra 62 prosent i 2017 til 45 prosent i 2021 og 26 prosent i 2025.
- Vi finner også en nedgang i andelen som er helt enige i at de lærer mye i jobben. Andelen har falt fra 65 prosent i 2017 til 59 prosent i 2021 og 47 prosent i 2025. Slår man sammen «helt enig» og «litt enig», blir forskjellen imidlertid liten.
- De unge rapporterer lavere grad av autonomi i jobben både i 2025 og i 2021, sammenlignet med 2017. Andelen som er «helt enig» i at de bestemmer over arbeidsoppgavene sine er på 15 prosent i 2025, mens 30 prosent svarte dette i 2017. Andelen som er helt enige i at de kan kontrollere egen arbeidstid har også falt fra 55 prosent i 2017 til 49 prosent i 2021 og 38 prosent i 2025.

Holdninger til fagorganisering

Er de unge opptatt av å organisere seg, eller vil organisasjonsgraden synke?

- Nærmere en av tre av de unge oppgir at de er medlem i en fagforening.
- Blant de som oppgir at jobb er deres hovedaktivitet, svarer 46 prosent at de er medlem i en fagforening, noe som ligger nær organisasjonsgraden for befolkningen totalt, som er på rundt 50 prosent (Nergaard, 2024).
- De viktigste grunnene til å være fagorganisert er at de føler seg tryggere på at rettighetene på jobben ivaretas og medlemsfordeler som forsikring.
- Av de uorganiserte i jobb, svarer én av fire at de ikke vet hva en fagforening er.
- Blant de som svarer at de ikke er medlem i en fagforening, oppgir over halvparten at de tror at de kommer til å melde seg inn senere.

Holdninger til arbeidsliv, ulikhet og fordeling

Hvilke politiske saker oppfatter de unge som de viktigste? Er de opptatt av arbeidsliv, velferdsordninger, ulikhet og skatt?

- Et trygt arbeidsliv og boligpolitikk rangeres som de to viktigste politiske sakene.
- Ni av ti vil gjøre det lettere for unge å kjøpe bolig.
- Det er bred oppslutning om å redusere ulikheter i samfunnet. Åtte av ti sier seg enige i påstanden «det er viktig å motarbeide forskjeller mellom fattig og rik». De unge har imidlertid liten tro på at forskjellene blir mindre. 65 prosent tror at forskjellene mellom fattig og rik vil bli større om man ser ti år fram i tid.
- Seks av ti tror det vil bli flere unge utenfor arbeid og utdanning.
- Det er solid oppslutning blant unge om sykelønnsordningen. I 2025 er 78 prosent helt enige eller litt enige i at alle skal få full lønn ved sykdom.
- I 2021 svarte 28 prosent at de var helt eller litt enige i påstanden at å redusere skattene er viktig for å skape flere arbeidsplasser og vekst i økonomien. I 2025 svarer 55 prosent det samme. Denne veksten gjenspeiler godt den offentlige diskusjonen om skatt før stortingsvalget i 2025.

Holdninger til klima og miljø, EØS og rasisme

Hvor viktig er klima og miljø, holdninger til EØS og rasisme for de unge?

- 84 prosent av de unge mener det trengs strengere klimatiltak globalt, mens 64 prosent mener det samme gjelder for Norge. Dette tyder på at de unge trolig oppfatter både problemet og løsningene på klimakrisen som globale.
- Støtten til EU-medlemskap har økt fra 14 prosent i 2021 til 20 prosent i 2025. Samtidig har støtten til EØS-avtalen sunket noe fra 49 prosent i 2021 til 41 prosent i 2025, og 30 prosent er usikre på hva som er best.
- Flere unge er i 2025 opptatt av å begrense innvandring til Norge. Mens 16 prosent av kvinnene i stor grad er opptatt av å begrense innvandringen til Norge, er det nærmest dobbelt så mange menn som mener det samme.
- Å bekjempe rasisme og fremmedfrykt var en toppsak i 2017, da over 70 prosent svarte at dette «i stor grad» var noe de var opptatt av. I 2021 og i 2025 hadde denne andelen blitt redusert til rundt halvparten.

- To av tre mener fortsatt at rasisme er et problem i Norge. Tre av ti svarer at de har opplevd eller vært vitne til rasisme den siste måneden.

Tillit til samfunnsinstitusjoner og til hverandre

Tilliten til samfunnsinstitusjoner og politikere har generelt gått ned i befolkningen siden 2021 (DFØ, 2024). Hvordan står det til med tilliten blant de unge i en tid preget av stadig nye kriser og mer digitaliserte og fragmenterte medievaner? Tillit til samfunnsinstitusjoner oppgis på en skala fra 0 til 10, der 0 innebærer ingen tillit, mens 10 innebærer full tillit.

- Unges tillit til ulike samfunnsinstitusjoner er høy, men også blant de unge ser vi en svak nedgang i tillit siden 2017.
- I 2025 og 2021 er tilliten til politiet i snitt på 7,3, mens den var på 8 i 2017.
- Tilliten til domstolene har gått noe ned fra 2017 (7,9) til 2021 (7,4) og ytterligere i 2025 (6,9).
- I 2025 ligger tillit til politikere likevel på samme nivå som i 2021 (5 på skalaen fra 0 til 10), og tillit til media og journalister er noe høyere i 2025 (4,6) enn i 2021 (4,1). De unge oppgir likevel noe lavere tillit til både media/journalister og til politikere enn i 2017.
- Den sosiale tilliten, forstått som at andre mennesker er til å stole på, er høy, og det er ingen tegn til at denne går nedover – mer enn seks av ti mener at andre mennesker er til å stole på.

Sosiale medier er de viktigste nyhetskildene

- Nesten alle unge (97 prosent) oppgir at de får nyheter fra sosiale medier, og 82 prosent får dem fra nettaviser, mens papiraviser har marginal betydning for de unge.
- I intervjuene har vi stilt spørsmål om hvilke nyheter de får via sosiale medier, og hvilke tanker de gjør seg rundt kildekritikk.

Overordnet er trygghet og rettferdighet fremdeles sentrale stikkord for dagens ungdom, noe som har vært gjennomgående i alle de tre rundene av ungdomsbarometeret. Dagens 16–25-åringer ser også i stor grad optimistisk på framtiden, til tross for en urolig verdenssituasjon og en vedvarende klimakrise. Det har vært stor oppmerksomhet om unge arbeidstakers tilsynelatende behov for et mer fleksibelt arbeidsliv. Det stemmer ikke nå, og heller ikke ut fra resultatene fra ungdomsbarometrene i 2017 og 2021. Fast og passelig fleksibelt er stikkord for de unges holdning til arbeidshverdagen.

1 Innledning

De fleste unge mellom 16 og 25 år er enten under utdanning eller i startfasen av arbeidslivet. Noen har ikke helt funnet ut av hvilken vei de vil gå med tanke på utdanning og yrkesvalg, mens andre er i fast jobb. Denne generasjonen skal ut i et arbeidsmarked som er i endring, både på grunn av ny teknologi, en aldrende befolkning og omstilling i forbindelse med det grønne skiftet.

Fagforbundets ungdomsbarometer, som også ble gjennomført i 2017 og 2021, er en av få undersøkelser som ser på unges holdninger til utdanning, yrkesvalg, fagorganisering, ulike politiske saker, tanker om velferdssamfunnet og hva slags tillit de har til sine medmennesker, politikere og offentlige institusjoner. Barometeret omfatter et utvalg av ungdom og unge voksne i hele landet. Det vil i hovedsak si skoleelever, studenter og arbeidstakere. I denne rapporten presenteres resultatene fra 2025, men vi ser også på utviklingen fra 2017 og fram til i dag. De mest sentrale spørsmålene er stilt i alle de tre rundene, noe som gjør at vi kan sammenligne resultatene over tid. Vi har også gjennomført kvalitative intervjuer, som gir mer innsikt i hva som preger de unges hverdag og tanke-mønstre (les mer om datagrunnlaget og metode i vedlegget). Det vil gi en bedre forståelse av resultatene fra spørreundersøkelsen.

Forrige undersøkelse ble gjennomført i 2021, i koronapandemiens andre år. Unge mennesker ble hardt rammet av pandemien, noe som kan ha påvirket svarene. Det viser seg nemlig at svarene fra 2021 på mange områder skiller seg fra de to andre undersøkelsene, i 2017 og 2025.

Siden pandemien tok slutt, har Russland invadert Ukraina, det er krig på Gazastripen og Donald Trump har på nytt blitt president i USA. Verden er blitt både mer usikker, voldelig og politisk polarisert. Dette kan utfordre tilliten folk har til hverandre og mulighetene for å diskutere politikk basert på et felles faktagrunnlag. Demokratiet er under press stadig flere steder i verden. I tillegg har den raske utviklingen av kunstig intelligens ført til endringer i vilkårene for både utdanning, arbeid og informasjonsflyt. Med denne bakgrunnen framstår verdenssituasjonen i 2025 som en global brytningstid.

I Norge har dyrtid og Fremskrittspartiets framgang preget den politiske diskusjonen det siste året. Holdninger blant unge menn, blant annet til innvandring og likestilling, har også blitt viet oppmerksomhet. I en rapport fra Institutt for samfunnsforskning heter det at diskusjoner om «wokeness», «tradwives», kjønnsidentitet, #metoo og konservative influenseres innflytelse på unge menn har fått stor plass i offentligheten (Hesstvedt & Seehuus, 2025).

Noe overraskende har ikke klimakrisen og behov for et grønt skifte vært særlig høyt på dagsordenen, heller ikke blant ungdommen. Noe av forklaringen er trolig at krigen i Ukraina og påfølgende energikrise har blitt ansett som et mer akutt problem. Høy inflasjon har blitt fulgt av økte lønninger, men mange unge nyter ikke godt av det. En spesiell utfordring for den yngre generasjonen er dessuten et opphetet boligmarked, spesielt i de store byene.

Valgdeltakelsen blant de yngste velgerne var stor ved stortingsvalget i 2025. Den samlede valgdeltakelsen var på 78,9 prosent. Blant 18–19-åringene var det 77,3 prosent som stemte, noe som er nesten fem prosentpoeng høyere enn ved forrige stortingsvalg i 2021. I aldersgruppen 20–24 år var økningen på nesten ti prosentpoeng sammenlignet med forrige stortingsvalg, og 75,2 prosent av andregangsvelgerne stemte ved årets valg (NRK, 2025).

De unge som inngår i denne undersøkelsen er født mellom 1999 og 2009, og er dermed representanter for det som gjerne omtales som generasjon Z eller «gen z». Andre merkelapper som er brukt om gruppa er «zoomere» eller «digitalt innfødte». De har vokst opp med skjerm og sosiale medier, #metoo og #blacklivesmatter. De var fremdeles barn under angrepene på regjeringkvartalet og Utøya 22. juli 2011.

Det sies og skrives mye om hvordan unge arbeidstakere skiller seg fra tidligere generasjoner. På NHO sin årskonferanse i 2025 omtalte Emilie Stordalen generasjon Z som krevende, og trakk fram tre kjennetegn: De er født digitale, verdiorienterte, og er opptatt av et godt arbeidsmiljø. De ønsker ledere som ser dem, lytter og er åpne og personlige. Dessuten har de høye forventninger om «fet tittel, høy lønn, fleksibilitet og hjemmekontor» (Stordalen, 2025).

Slike forestillinger om de yngre generasjonene er ikke nye, og har også fått mye kritikk for å være forenklerende og overdrevne. Da det første ungdomsbarometeret kom i 2017, var det en tilsvarende offentlig debatt om unges behov for fleksibilitet. De som omtales som «millennials» (født på 80-/ og tidlig 90-tallet) ble da beskrevet som en generasjon som er late og verdsetter balanse mellom arbeidsliv- og fritid, og setter fleksibilitet i arbeidslivet høyt. Fafos undersøkelse viste imidlertid at ungdom flest, ønsket seg fast jobb og et «stabilt A-4-liv» (Andresen et al., 2017). I 2021 var tendensen den samme: en jobb som passer til interessene og muligheter for fast jobb var de to viktigste faktorene for valg av yrke (Ødegård & Andersen, 2022). Disse undersøkelsene viste også at unge mennesker som er i arbeid fagorganiserer seg i omtrent like stor grad som den mer «voksne» befolkningen.

I en amerikansk studie av hvordan representanter fra generasjon Z oppfattet arbeidsplassen, ble deltakerne delt inn i tre grupper: 1) «de sosiale investorene», 2) «de avslappende arbeidsbiene» og 3) «de ambisiøse pådriverne» (Leslie et al., 2021). Den første gruppa så på arbeid som noe som skulle sørge for livet utenfor jobb, påvirke verden på en positiv måte og at man fikk utviklet sine personlige evner. De «avslappende arbeidsbiene» (gruppe 2) gjør jobben sin stille og effektivt, og legger vekt på personlige egenskaper hos kolleger og ledere. Denne gruppa bryr seg om familie og jobbsikkerhet. For den tredje gruppa, «de ambisiøse pådriverne», er tilbakemeldinger og muligheter for personlig utvikling svært viktig. De søker ferdigheter som kan styrke CV-en og sette dem i best mulig karrieremessig posisjon.

En nordisk undersøkelse gjennomført av Coor¹ viste at unge arbeidstakere setter pris på vennlige kolleger, godt arbeidsmiljø, lønn, goder, personlig utvikling og karriere. Det vil

¹ Coor er et selskap som leverer Facility Management i Norden.

si omtrent det samme som arbeidstakere i alle aldre vil mene er viktige faktorer i forbindelse med arbeid.

Dette illustrerer at å trekke generelle slutninger om hva forskjellige generasjoner er opp- tatt av, er vanskelig. De unge har, som folk i andre aldersgrupper, ulike utgangspunkt, erfaringer, ambisjoner, preferanser og holdninger. Livet som ung kan også fortone seg forskjellig i bygd og by.

Noe som skaper bekymring hos både politikerne og i offentligheten, er ungdom som er utenfor arbeid og utdanning, såkalte NEET (not in employment, education or training). Ifølge Statistisk sentralbyrå var det drøyt 104 000 unge (i alderen 15–29 år) i 2024 som var utenfor arbeid og utdanning (SSB, 2025). Men på andre områder er det en positiv utvikling. Blant annet er det stadig flere unge som fullfører videregående opplæring (Utdanningsdirektoratet, 2024). Fra 2023 ble det innført en ungdomsgaranti i Nav. Det vil si at alle mellom 16 og 30 år skal få oppfølging for å få eller beholde arbeid og vurdering av utdanningsmuligheter og kvalifiserende tiltak.²

Ungdata er lokale ungdomsundersøkelser som gjennomføres på ungdomsskoler og videregående skoler over hele landet. Til forskjell fra Ungdomsbarometeret som setter ungdoms holdninger til utdanning og arbeidsliv i søkelyset, ser Ungdata nærmere på hvordan unge har det og hva de driver med på fritiden, inkludert mediebruk, vennskap, helse og rusmidler. Den nyeste Ungdata-rapporten baserer seg på svar fra 276 397 elever som deltok i undersøkelsen fra 2023 til 2025 (Bakken, 2025). Svarene tyder på at dagens ungdom i stor grad ser lyst på framtiden, tross en mer urolig verden. Ni av ti mener at de har et godt liv, og like mange opplever at de har nære og fortrolige venner. Andelen som rapporterer om psykiske plager, har gått ned for jentene og er stabil for guttene. Samtidig er det en økning i andelen som blir utsatt for mobbing og trakassering (Bakken, 2025).

Ungdata-tallene fra pandemiåret 2021 viste at det store flertallet opplevde at pandemien hadde påvirket livene deres i negativ retning, men ut fra svarene var det likevel stor framtidsoptimisme å spore (Bakken, 2021). Mange vil hevde at ungdommen var blant dem som betalte den høyeste prisen for nedstengningen av Norge. I tillegg til stengte skoler og ensomhet, viste det seg at en betydelig del av dem som mistet arbeidet under pandemien, var unge arbeidstakere med lavere utdanning (STAMI, 2024).

Sentrale spørsmål i ungdomsbarometeret som har gått igjen i de tre undersøkelsene over tid er yrkesvalg, holdninger til utdanning og fagforeninger, tillit til andre mennesker og demokratiske institusjoner. I 2021 la vi til spørsmål knyttet til seksuell trakassering (#metoo) og koronapandemien. I årets utgave har vi tatt inn nye spørsmål relatert til fleksibilitet i arbeid, klima, tanker om framtidig levestandard og bruk av sosiale medier.

Denne rapporten er disponert på følgende måte: I neste kapittel tar vi for oss temaene utdanning, yrkesvalg og forhold i arbeidslivet. I kapittel tre går vi nærmere inn på temaet fagorganisering og ser på de unges kunnskap og holdninger til fagbevegelsen. I kapittel

² Forskrift om oppfølgingstiltak i Arbeids- og velferdsetatens egenregi, FOR-2023-06-20-1073. Det var EU-kommisjonen som etablerte Ungdomsgarantien i 2013 for å sikre unge under 25 år får et tilbud om jobb, videre- utdanning, lærlingeplass eller praktikantplass.

fire og fem redegjør vi for holdninger til ulike politiske saker, som arbeidsliv, ulikhet, bolig, skatt, klima og miljø, rasisme og EU/EØS. Kapittel seks er viet temaet tillit og kapittel syv til unges tilgang til nyheter. Her drøfter vi også de unges bruk av sosiale medier.

Flere steder i rapporten sammenligner vi resultatene fra 2025 med svarene fra 2017 og 2021. Vi ser også på svarforskjeller mellom grupper, særlig forskjeller mellom kvinner og menn. Vi kommenterer bare forskjeller som er statistisk signifikante.³ For å øke leservennligheten, har vi valgt å legge metodekapitlet bakerst i rapporten (vedlegget). Her kan den leseren som ønsker, gå mer i dybden av utvalget med hensyn til representativitet og frafall, og beskrivelser av det kvalitative utvalget.

³ På minimum 5 %-nivå.

2 Arbeid og utdanning i et arbeidsliv i endring

Arbeidslivet er i endring. Viktige drivere er ny teknologi, knapphet på arbeidskraft og omstillinger i forbindelse med det grønne skiftet. I kompetansepolitikken legges det vekt på at Norge må være forberedt på store endringer. Olje- og gassutvinningen kommer til å bli mindre i årene framover, og det vil derfor være behov for å utvikle arbeidsplasser og verdier innenfor en rekke kompetanseintensive næringer (Meld. St. 14 (2019–2020)). Samtidig er den offentlige samtalen om dette temaet preget av usikkerhet. Selv om vi for eksempel vet at teknologisk endring fører til at nye arbeidsoppgaver oppstår, vet vi ikke nødvendigvis hva de nye arbeidsoppgavene vil bestå av. Det blir dermed behov for en kontinuerlig satsing på kompetanseutvikling av arbeidstakerne.

At arbeidslivet er i hurtig endring, er ikke nødvendigvis en viktig del av de unges erfaringsgrunnlag. Hva tenker de unge selv om sin posisjon i arbeidslivet og hvordan den vil være framover i tid? I den første delen av dette kapitlet redegjør vi for hva de unge mener er viktig for valg av yrke og i hvilken grad de vektlegger ulike former for fleksibilitet i arbeidslivet. Videre presenterer vi funn knyttet til opplevelse av jobb og arbeidsvilkår. Siste del er de unges tanker om utdanningsvalg og eget behov for videre utdanning.

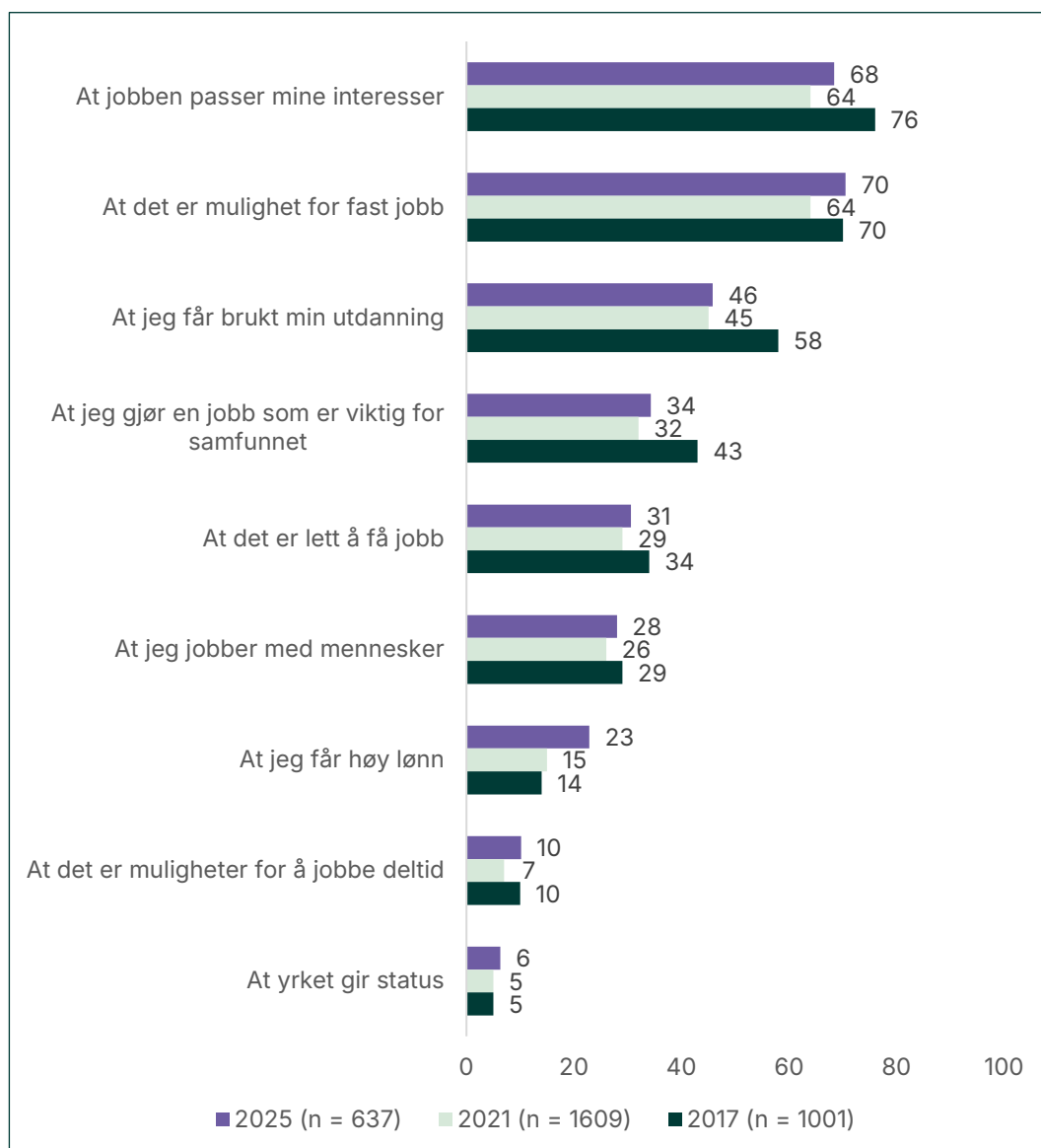
2.1 Utdanning- og yrkesvalg

Tre av fire av de unge i utvalget vårt er enten skoleelever eller studenter, og ser dette som sin hovedaktivitet. Bare en av fire anser arbeid som sin hovedaktivitet.⁴ De som er i aldersgruppen mellom 16 og 25 år er i ferd med å finne ut av hva de ønsker å jobbe med, og de får sine første erfaringer fra arbeidslivet.

Et spørsmål som har blitt stilt i alle de tre rundene av ungdomsbarometeret, er hva som er viktig for valg av yrke. De unge har blitt presentert for en liste over forhold som kan ha betydning for valg av yrke. De har tatt stilling til om de synes hvert enkelt forhold er svært viktig, ganske viktig, verken viktig eller uviktig, lite viktig eller ikke viktig, eller ikke er sikker. I figur 2.1 viser vi andelene for de som svarer «svært viktig» i hvert av de tre årene barometeret har blitt gjennomført. Mulighet for fast jobb og at den passer interesse framstår som de to viktigste grunnene for valg av yrke over tid.

⁴ Tre prosent oppgir at de verken er i arbeid eller utdanning.

Figur 2.1. Andel som mener at følgende forhold er svært viktig for valg av yrke i 2017 (n = 1001), 2021 (n = 1609) og 2025 (n = 637). Flere valg mulig. Prosent

Som vi ser, er muligheten for fast arbeid det viktigste for de unge i 2025, og dette var like viktig i 2017. Vi ser også en økning fra 2021.⁵ Det er forskjeller mellom de som er i utdanning og de som er i arbeid: 70 prosent av dem under utdanning og 78 prosent av dem i arbeid svarer at muligheter for fast jobb er svært viktig. En forklaring på denne forskjellen kan være at de som er i arbeid kan ha mer konkrete erfaringer med midlertidige og usikre jobber.

Betydningen av å ha en fast jobb kom også til uttrykk i flere av de kvalitative intervjuene, som disse sitatene viser:

Jeg som er vikar, får jo ikke de samme fordelene som de fast ansatte. Jeg får for eksempel ikke lønnstillegg etter at jeg har jobba så og så lenge (yrkesaktiv).

⁵ Som nevnt i kapittel 1, kommenterer vi bare forskjeller som er statistisk signifikante på minst 5 %-nivå.

Hvis man også skal bo for seg sjøl, så er man jo avhengig av at man har noe fast (skoleelev).

Om man har en fast inntekt, er det mye lettere å ha styr på ting. Når du vet hvor mye du får i lønn (skoleelev).

Vel så viktig som muligheten for fast jobb, er det at jobben passer ens egne interesser. Andelen som sier dette, er noe lavere enn i 2017. Også her er det forskjeller mellom yrkesaktive og elever/studenter. Blant de som er under utdanning, svarer sju av ti at dette er svært viktig, mens seks av ti av de yrkesaktive sier det samme.

I de kvalitative intervjuene kommer det fram at det ofte er en blanding av vurderinger for hva som er viktig for unge som selv er i jobb:

Jeg syns jo anlegget er veldig fascinerende. Alt er jo automatisert. [...] Jeg jobber med maskiner og sånn. [...] Jeg klatrer i kraner og sånn, og det er ikke så mange andre steder man kan gjøre sånt (yrkesaktiv).

Det starta med penger for meg, og det er fortsatt penger, men jeg syns folk er ganske snille. Jeg syns det er veldig bra slik miljøet er (yrkesaktiv).

Den første informanten trives i jobb på grunn av spennende oppgaver, og den andre har satt studier på vent for å spare til bolig. Begge blir værende i jobben på grunn av spennende oppgaver og et godt arbeidsmiljø. De unge arbeidstakernes erfaringer med det sosiale miljøet på jobben er et tema vi kommer tilbake til senere i dette kapitlet.

At det er lett å få jobb, er også et forhold som framstår som viktig, og her er det lite tegn til endring over tid. Dette ser også ut til å være litt viktigere for dem som er i arbeid (36 prosent), som kanskje har erfaring med jobbsøking, enn for dem som fortsatt er under utdanning (30 prosent). Mange unge er også opptatt av å kunne jobbe med mennesker, og også her ser vi stabilitet over tid. Status framstår som mindre viktig gjennom alle de tre årene barometeret har blitt gjennomført. I 2025 er det en større andel av de som er i arbeid som anser status som viktig (9 prosent) enn skoleelever/studenter (4 prosent). Muligheten til å jobbe deltid vurderes som mindre viktig i valg av yrke, noe som også var tilfellet i 2017 og 2021.

Vi ser videre i figur 2.1. at noen faktorer har endret seg siden 2017. Betydningen av å ha en jobb som er nyttig for samfunnet har avtatt noe. Å få brukt utdanningen sin framstår som viktigere – selv om det er færre som oppgir dette som svært viktig i 2025 enn i 2017. Elever og studenter legger mer vekt på å få brukt utdanningen sin (87 prosent svarer at dette er svært eller ganske viktig) enn yrkesaktive (75 prosent svarer svært eller ganske viktig), noe som kan henge sammen med erfaringer fra arbeidslivet.

Lønn ser ut til å ha fått større betydning for valg av yrke i 2025 enn i de tidligere undersøkelsene. I 2025 oppgir én av fire at høy lønn er svært viktig for yrkesvalg, og over halvparten mener at det er ganske viktig. Økte levekostnader knyttet til boligrente, i tillegg til høyere strøm- og matpriser, kan være en forklaring på at lønn har blitt viktigere

for de unge ved valg av yrke. Økonomi og høye levekostnader var et tema i flere av intervjuene, slik som sitatene under viser:

Prisene er jo sykt høye. Og det er sinnssykt høye renter. Det har vært veldig høye strømpriser. Alt er blitt mye dyrere [...] Ja, boligene også (skoleelev).

Mange studenter nå for tida er veldig bekymra for høye matpriser. Og vi føler så lite blir gjort med det (student).

Særlig de som er i arbeid vektlegger lønn. Over en av tre av de som i hovedsak er yrkesaktive svarer at dette er svært viktig for valg av yrke. En mulig forklaring er at disse kan være på vei inn i boligmarkedet, og lønn får dermed en større betydning enn for elever/studenter. Det kan også forklares med at unge i arbeid i utgangspunktet er mer orienterte mot lønn.

Kjønnsforskjeller i hva unge vektlegger i valg av yrke

Norge regnes ofte som et av verdens mest likestilte land. Det er imidlertid fortsatt kjønnsforskjeller i inntekt, om man jobber i privat eller offentlig sektor, hvem som jobber deltid, og i utdannings- og yrkesvalg (SSB, 2024). Kvinner velger i større grad helse- og sosialfag, mens menn dominerer i bygg og anlegg. I spørreundersøkelsen har vi også undersøkt om det er kjønnsforskjeller i hva de unge vektlegger i sitt valg av yrke. Her sammenligner vi med funn fra 2021.

Figur 2.2 Andel som mener at følgende forhold er svært viktig for valg av yrke fordelt på kvinner og menn. Prosent (n = 637)

De største forskjellene mellom kvinner og menn i vurderingen av hva som er viktig for valg av yrke er å «jobbe med mennesker» og at det er lett å få jobb. Betydningen av å ha en jobb som er viktig for samfunnet og at man får brukt utdanningen sin er også viktigere for kvinner enn for menn. Videre finner vi signifikante kjønnsforskjeller i

betydningen av status. Sammenligner vi med svarene fra 2021 (ikke vist i figur), går kjønnsforskjellene i all hovedsak i samme retning. En interessant forskjell fra 2021 er imidlertid hva de unge sier om betydningen av høy lønn. I 2021 svarte to av ti menn at dette var svært viktig, mens bare én av ti kvinner svarte det samme. I 2025 framstår lønn som mer viktig både for de unge totalt sett og for kvinnene. Det er ingen signifikant forskjell mellom kvinner og menn på dette punktet. En mulig forklaring er at høye levekostnader har gjort lønn viktigere for alle, uavhengig av kjønn.

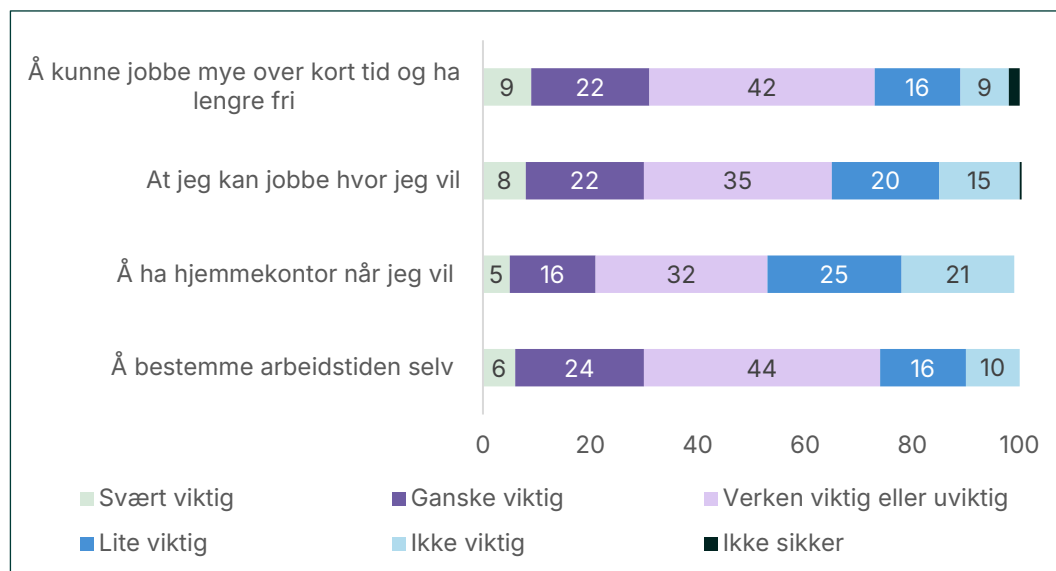
Unge holdninger til fleksibilitet

Tidligere forskning peker på at unge i dag har andre verdiorienteringer enn tidligere, blant annet større tilbøyelighet til å ta en sykedag samt forventninger om hjemmekontor og fleksibel arbeidstid (Ødegård et al., 2025). Med dette som bakgrunn ønsket vi å stille spørsmål om fleksibilitet i ungdomsbarometeret. Begrepet «fleksibilitet» i arbeidslivet er ullent. Det kan oppleves ulikt for arbeidsgiver og arbeidstaker og reiser spørsmål om hvem det egentlig gagnar (Furåker et al., 2007). Fleksibilitet er derfor kontekstavhengig, og det må veies opp mot behov for stabilitet og trygge arbeidsforhold.

I denne undersøkelsen har vi spurt om arbeidstid, arbeidssted og hjemmekontor. Som vist i figur 2.3, mener 31 prosent at det er enten svært eller ganske viktig å kunne jobbe mye over kort tid og ha lengre fri. 30 prosent svarer at det er viktig å «jobbe hvor de vil» og at det er viktig å bestemme arbeidstiden selv. 21 prosent mener at det er svært eller ganske viktig å ha hjemmekontor når de selv vil.

Dette tyder på at de unge verdsetter en viss grad av fleksibilitet. Samtidig har ingen av alternativene særlig sterk appell i denne gruppen.

Figur 2.3. Hva er viktig for deg når det gjelder arbeidstid og arbeidssted? Prosent (n = 637)

Funnene fra spørreundersøkelsen og refleksjonene i de kvalitative intervjuene tyder på et visst ønske om fleksibilitet, men at det sjelden er avgjørende for valg av yrke. Når de blir spurt hva de legger i begrepet fleksibilitet, svarer en mannlig student:

Det kan jo ha både med at du kan ha muligheten til å jobbe hjemmefra eller fleksible arbeidstimer. At om du vil komme inn litt seinere en dag, og jobbe til litt seinere (student).

En annen ser fordelene og fleksibiliteten i det å være selvstendig næringsdrivende framfor ansatt, og kan tenke seg det senere i yrkeslivet:

Nei, da er du på en måte din egen sjef, da. Da styrer du hverdagen din selv. Det føler jeg egentlig er ganske greit (yrkesaktiv).

Tall fra SSB (Aamodt, 2025) viser at 45 prosent av de sysselsatte har mulighet for hjemmekontor. Innenfor for eksempel helse, logistikk, transport og renhold må man som regel være fysisk til stede på arbeidsplassen, og arbeidstakerne kan ha en annen forståelse av fleksibilitet.

En kvinnelig helsefagarbeider og en logistikkarbeider uttrykte det slik:

Vi kan ikke akkurat jobbe hjemmefra. Vi kan ikke hjelpe pasientene opp og dusje fra hjemmekontor (yrkesaktiv).

Nei, jeg skjønner jo det at det hadde vært digg å sitte på hjemmekontor et par dager i uka og sånn, men det har jo ikke vi mulighet til. Men jeg liker også faste rutiner, og selv om vi jobber faste tider, så går det an å planlegge litt fram i tid, da (yrkesaktiv).

Kvinnen peker også på at det å ha faste rammer og jobbe mer i noen perioder gir rom for å jobbe mindre i andre perioder og ta ferie. En av de andre kvinnene i intervjuet utdypet hvordan de ser på det å jobbe skift som en form for fleksibilitet:

Man kan ta seg småferier i de små periodene med fri istedenfor å bruke opp ferien sin på det. [...]Så ja, jeg tror vi ser litt på det som fleksibilitet (yrkesaktiv).

En annen informant svarte spontant «det er vi som er fleksible» på spørsmålet om hva fleksibilitet er. På grunn av mangel på arbeidskraft i helsesektoren ringes de unge stadig vekk for å ta på seg skift. En annen utdypet at de opplever et samfunnsansvar når de blir spurt om å stille opp på kort varsel, ettersom bemanningsbehovet er stort:

Det er liksom krise. Da føler man jo på et press, selv om man også har skole i tillegg, og det er mye (skoleelev).

Mangel på arbeidskraft i helsesektoren gir samtidig de unge yrkesaktive og skoleelever som har jobb ved siden av et visst handlingsrom: De kan i større grad velge antall timer og når på dagen de vil jobbe, noe som åpner for å kombinere arbeid med skole.

Jeg liker fleksible arbeidsplasser hvor man kan gjøre endringer og tilpasse seg litt bedre. Du kan få alt til å gå opp (skoleelev).

En annen utdypet hvordan dette kan bidra til å legge til rette for bedre balanse mellom arbeid og fritid/familie:

Hvis noen har unger, så må de levere i barnehage, så kan de ikke komme før *det klokkeslettet*. Så er det veldig greit å få det tilpassa (skoleelev).

2.2 Opplevelse av jobb og arbeidsvilkår

I ungdomsbarometeret har vi mulighet til å undersøke unges opplevelser av jobben sin over tid. Har de unges opplevde arbeidsvilkår endret seg siden 2017? I det store og det hele gir de unge arbeidstakerne uttrykk for at de har et godt sosialt arbeidsmiljø både i 2017, 2021 og 2025. Når de blir spurt i hvilken grad de er enige i påstanden «jeg er fornøyd med det sosiale miljøet på arbeidsplassen», svarer rundt ni av ti at de enten er helt eller litt enig. At et godt arbeidsmiljø er viktig, blir også uttrykt i intervjuene, som vist i sitatet under:

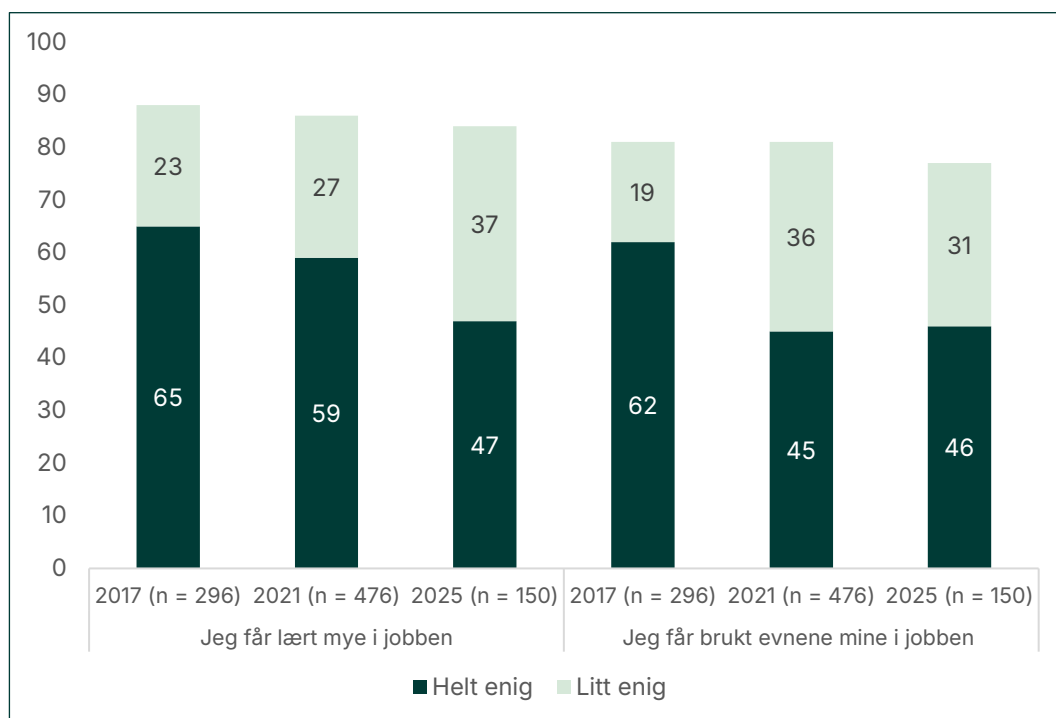
Jeg syns jo miljøet her er veldig bra. Jeg har jo vært på mange, mange forskjellige arbeidsplasser. Og dette er det stedet hvor jeg har kommet tilbake til for jeg syns arbeidsmiljøet her er veldig godt. Det er veldig lett å snakke med alle på ulike skift. Og så er jo pengene veldig fine. Men jeg syns trivselen er det beste (yrkesaktiv).

Ser vi imidlertid bare på andelen som er «helt enige», finner vi likevel tydelige forskjeller mellom årene. I 2017 var åtte av ti helt enige i dette, og i 2021 svarte færre enn seks av ti at de var helt enige. At de unge var mindre fornøyd med det sosiale miljøet i 2021, kan skyldes koronapandemien og nedstengningen av samfunnet, som førte til både en mindre sosial og en mer stressende arbeidshverdag for mange. Dermed er det interessant å se at i 2025 er andelen som er «helt enig» omtrent den samme som i pandemiåret, det vil si på 63 prosent.

Andelen som er fornøyd med valg av yrke har også gått ned siden 2017. Der åtte av ti sa seg helt eller litt enig i dette i 2017, er denne redusert til sju av ti både i 2021 og i 2025. Dette er i tråd med funn fra YS Arbeidslivsbarometer fra 2024. Her kommer det fram at arbeidstakere under 30 år generelt har vært mindre fornøyde med jobben sin de siste ti årene, og at fallet ble tydelig etter koronapandemien (Røberg et al., 2024).

Videre ble de som er i arbeid spurt om de får brukt evnene sine og om de lærer mye på jobben (figur 2.4).

Figur 2.4. Andelen som sier seg helt eller delvis enige i at de får brukt evnene i jobben og får lært mye i jobben i 2017 (n = 296), 2021 (n = 476) og 2025 (n = 150). Prosent

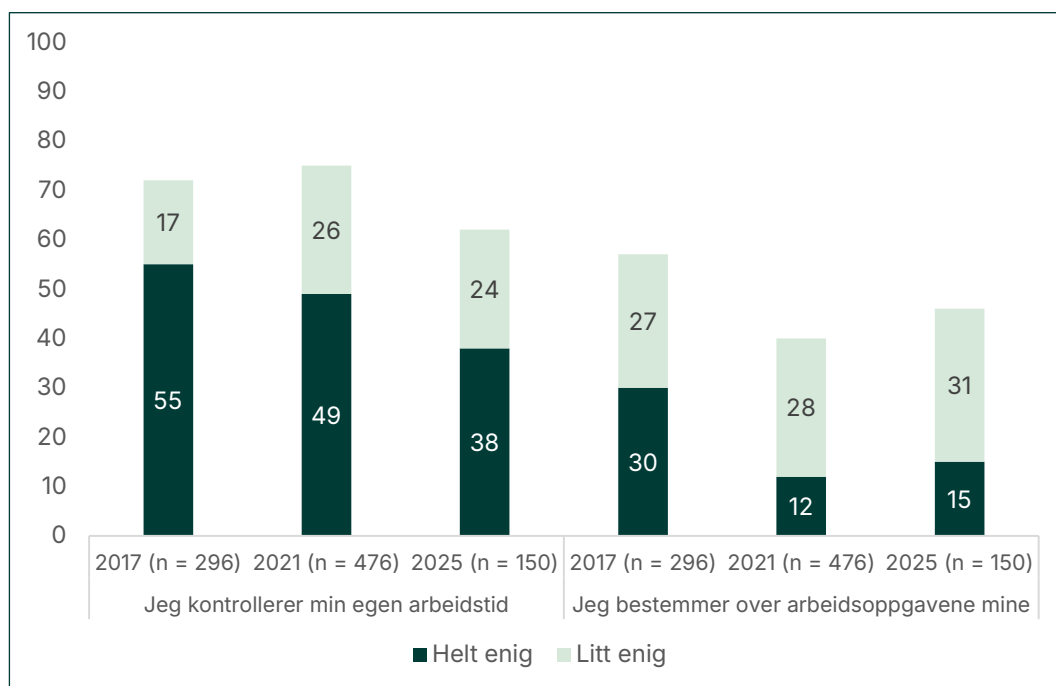

Svarene viser at det er en nedgang i andelen som sier seg helt enige i påstanden om at de lærer mye i jobben. Forskjellene er små når vi slår sammen helt og delvis enig. Andelen som sier at de er helt enige i at de får brukt evnene sine i jobben har også gått tydelig ned fra 2017 til 2025. Det er vanskelig å si hva som er årsaken. En mulig forklaring kan være kompetansemismatch. Ifølge OECD (2018) var omtrent tre av ti arbeidstakere i Norge enten over- eller underkvalifiserte for arbeidet de utførte, og ifølge en rapport fra OECD i 2024 er denne kompetansemismatchen i Norge på vei opp. Det er verdt å merke seg at det ikke er flere som er uenige nå enn før, men snarere en større andel som svarer at de verken er enige eller uenige (ikke vist i figuren).

I ungdomsbarometeret forsøker vi også å fange opp de unges opplevde autonomi i arbeidet. Autonomi innebærer blant annet om man selv kan bestemme over arbeidsoppgavene og kontrollere arbeidstiden. I denne undersøkelsen fikk de unge som er i jobb si seg enige eller uenige i påstanden «Jeg bestemmer over arbeidsoppgavene mine» og «Jeg bestemmer over min egen arbeidstid» (se figur 2.5).

En subjektiv rapportering av kontroll med arbeidstid og arbeidsoppgaver vil være sårbar for individuell tolkning. Det å bestemme over egne arbeidsoppgaver kan bety forskjellige ting ut fra hvilken jobb man har og hvem man spør. For eksempel kan det tolkes som at man bestemmer hvordan oppgavene skal løses eller hvilke oppgaver som skal gjøres. Det er viktig å ta forbehold om slike ulike tolkninger når vi ser på hvordan de unge har svart.

Figur 2.5. I hvilken grad er du helt eller litt enig i påstander om arbeidstid og arbeidsoppgaver i 2017 (n = 296), 2021 (n = 476) og 2025 (n = 150). Prosent

Svarene gir uttrykk for en nedgang i jobbautonomi fra 2017 til 2025. De unge rapporterer både mindre kontroll over egen arbeidstid og færre muligheter til å bestemme over arbeidsoppgavene sine. Det er usikkert hva som forklarer endringen. Tolket vi svarene rett fram, er de simpelthen et uttrykk for at unge arbeidstakere faktisk har fått redusert sin selvbestemmelse i denne perioden. Samtidig kan endringen i svarene skyldes utvalgsskjevheter i hvilke arbeidsfelt respondentene er tilknyttet, for eksempel at en større andel tilfeldigvis er sysselsatte i yrker som kjennetegnes av lav autonomi (som varehandelen) i ett år enn et annet. Hvilke jobbtyster som er representert, er noe vi ikke kan kontrollere i denne undersøkelsen. Videre kan endringer skyldes at de unges forventninger har endret seg, og dermed også deres vurdering av grad av kontroll. Dette er litt i tråd med påstander knyttet til generasjon Z som kommer fram i mediebildet.

I ungdomsbarometeret blir de som er sysselsatte også spurt om hvor fornøyde de er med lønna si. Også her ser vi en endring fra 2017. Der nærmere fire av ti i 2017 var «helt enige»⁶ i at de var fornøyde med lønna, gjaldt dette bare to av ti i 2021 og i 2025. Andelen misfornøyde er også blitt større i perioden. Menn er mer fornøyde enn kvinner. I 2025 er 28 prosent av mennene helt enige i at de er fornøyde med lønna, mens dette gjelder bare 15 prosent av kvinnene. At flere er misfornøyde med lønna, kan henge sammen med økte levekostnader i 2025.

⁶ 2017-barometeret ble gjennomført som en ren telefonundersøkelse, noe som kan påvirke svar knyttet til blant annet økonomi (se Bye & With, 2023).

2.3 Hvor viktig er videre utdanning?

De som er under utdanning ble spurt om de trodde de ville få en jobb som passet med den eller om man eventuelt måtte ta videre utdanning. Som vist i figur 2.6, er det i 2021 og 2025 en betydelig andel som regner med å raskt få seg en relevant jobb.⁷ En tydelig endring i løpet av disse årene er de unges tanker om behovet for videre utdanning. I 2025 antar én av fire unge at de må ta mer utdanning for å finne en relevant jobb. I 2021 var andelen på 14 prosent. I 2025 mener 12 prosent at de må vente lenge før de får en jobb som samsvarer med utdanningen sin. Til sammen er det altså én av tre i 2025 som enten mener de må ta mer utdanning eller vente lenge på en relevant jobb. En nærliggende forklaring er den politiske oppmerksomheten rundt omstillingsbehovene i arbeidslivet. Både utviklingen av KI og diskusjoner rundt grønn omstilling, og hva det betyr for norsk arbeidsliv, bidrar både til en forventning om at flere må ta mer utdanning og at de må være forberedt på hurtige og hyppige omskiftinger i kompetansebehov. At dette fanges opp av de unge, kommer også fram i intervjuene:

Jeg har veldig lyst til å ta videreutdannelse. Både fordi at når du tar master i sykepleie, så har du bedre lønn og kompetanse, som kreves mange steder. Men karakterer eller snittet er en utfordring (student).

Hvis jeg er ferdig lærling nå, så kan jeg ta påbygg og da får jeg generell studiekompetanse. Og da kan jeg gå høyskole. Men nå er det jo snakk om at yrkesfag skal få flere fagskoler, for eksempel innen eldreomsorg for å få høyere kompetanse. Og så tror jeg man får litt høyere lønn. [...] Og så er det ofte fagskoler som deltidsstudier (skoleelev).

Figur 2.6. Tror du at du raskt får jobb som passer med utdanningen din, at du må mer utdanning, vente lenge eller endre yrkesplaner? I 2021 (n = 1055), 2025 (n = 466). Prosent av de som er i utdanning

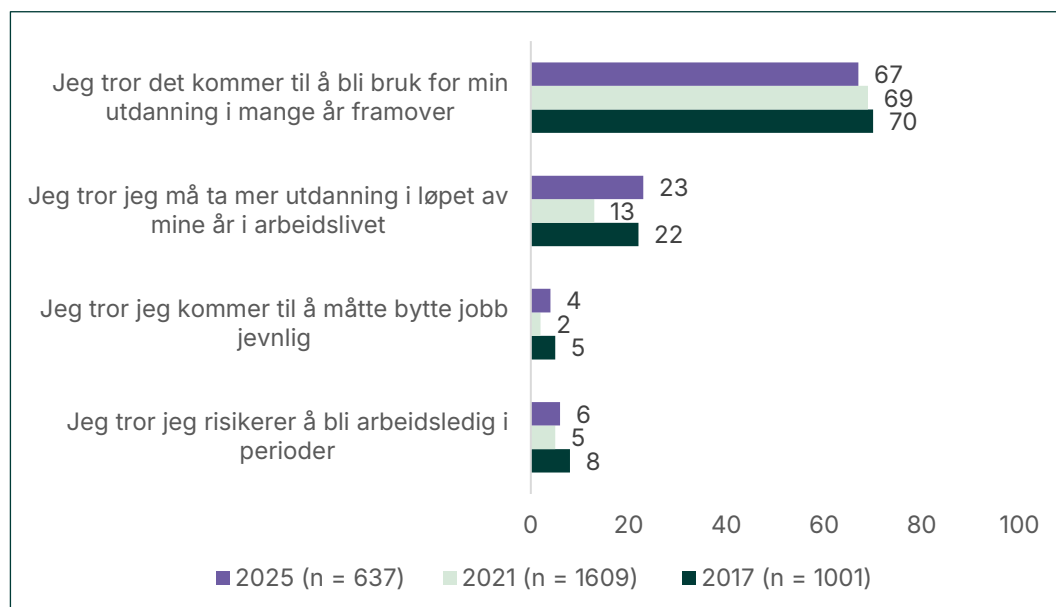

⁷ Spørsmålet ble ikke stilt i 2017.

Det er forskjeller i svarene etter hvilket utdanningsløp de unge er i. Blant de som går VGO yrkesfag mener tre av fire at de raskt får jobb, og blant masterstudentene mener 85 det samme. Blant de som tar en grad på bachelornivå eller lignende gjelder dette 55 prosent, og mer enn én av fire av studentene på dette nivået tror at de må ta mer utdanning for å få jobb. Relativt få av de på yrkesfag, rett under én av ti, tror de må ta mer utdanning for å få jobb. Blant de som går studieforberedende er det nærmere 50 prosent som mener det samme. Bare tre prosent av yrkesfagelevne tror de må endre yrkesplaner. En større andel kvinner enn menn tror de må vente lenge før de får en jobb som samsvarer med utdanningen (11 mot 6 prosent). Det er også flere kvinner enn menn som tror at de må ta mer utdanning for å få jobb (30 mot 19 prosent). Vi finner ingen klar sammenheng mellom dette og med alder.

Hva tenker de unge om sammenhengen mellom utdanning og at de går inn i et arbeidsliv i endring? I alle de tre rundene av ungdomsbarometeret har de unge blitt bedt om å ta stilling til fire påstander knyttet til framtidig arbeidssituasjon.

Figur 2.7. Andel som sier seg «helt enig» i følgende påstander i 2017 (n = 1001), 2021 (n = 1609) og 2025 (n = 637). Prosent

Svarene viser at andelene som regner med å måtte ta mer utdanning, skifte jobb jevnlig og kanskje bli arbeidsledig i perioder, er stabil over tid. Et unntak er svarene fra 2021. Da var det noe større tro på stabilitet i etterspørselen etter de unges kompetanse. Én mulig forklaring kan være at medieoppmerksomheten rundt kompetansebehov og omstilling var noe mer dempet under pandemien. Samtidig var arbeidsledigheten høyere og den generelle usikkerheten rundt framtiden trolig større i 2021 enn i de andre årene. Det kan derfor være vanskelig å tolke svarene fra 2021.

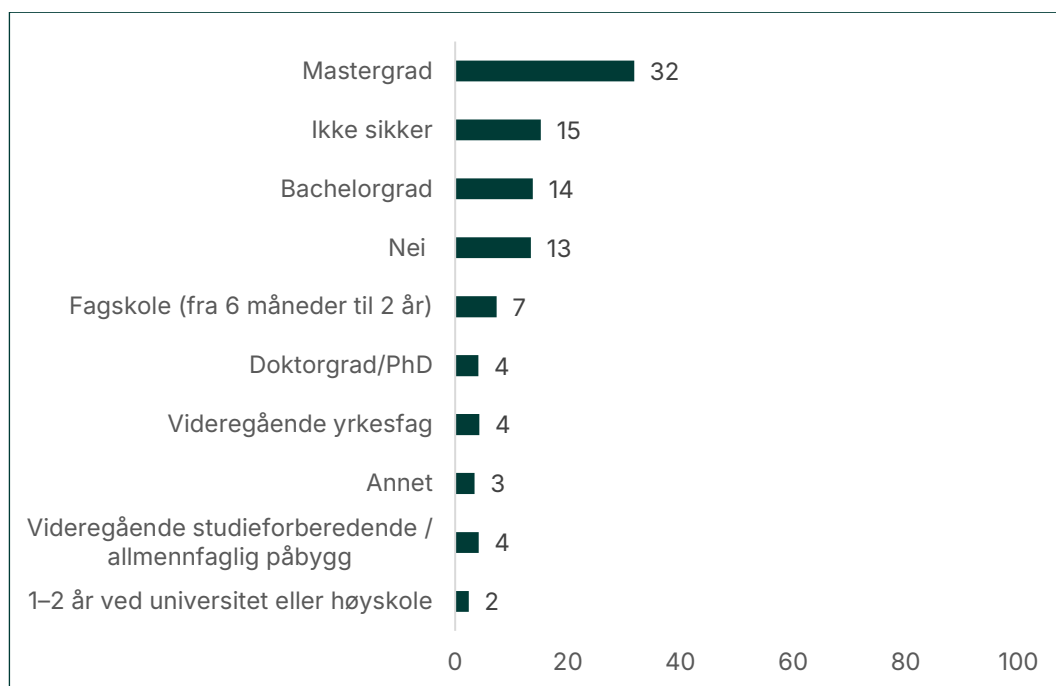
Videre er andelen som svarer at de tror det blir bruk for deres utdanning i mange år framover påfallende lik i de tre årene.

Planer om videre utdanning

I forrige avsnitt viste svarene at én av fire elever og studenter regner med at de må ta mer utdanning for å finne en jobb. Vi har derfor spurt de unge om de planlegger å ta videre utdanning, og i så fall hva som er den høyeste utdanningen de planlegger (se figur 2.8).

To av tre svarer at de vil ta mer utdanning. Andelen er, ikke overraskende, størst blant de som går videregående studieforbereende eller har dette som sin høyeste fullførte utdanning. Én av fire har enten ingen planer om å ta mer utdanning eller er usikre.

Figur 2.8. Planlegger du å ta videre utdanning? Hva er i så fall den høyeste utdanningen du planlegger å ta? Prosent (n = 637)

I intervjuene med et utvalg unge som jobber i et logistikkfirma kommer det fram ulike tanker om videre utdanning:

Ja, jeg må tydeligvis utdanne meg videre. Jeg har noen foreldre som er litt strenge på sånne ting, så da må jeg fullføre masteren (yrkesaktiv).

Jeg trives her, jeg, og tenker ikke videre utdanning. Men det er jo det som er litt fint med vår virksomhet, at du kan starte på gulvet og søke deg oppover. De vil jo helst at du skal ha litt utdanning, men du kan utvikle deg med bedriften (yrkesaktiv).

Jeg ser for meg fast å jobbe her så lenge som det lar seg gjøre, og så ta fagbrev i logistikk (yrkesaktiv).

Etterspørselen etter helse- og omsorgstjenester vil øke jevnt i takt med at befolkningen eldes. Ifølge Perspektivmeldingen 2024 er det fram mot 2060 behov for rundt 180 000 flere ansatte i helse- og omsorgssektoren (Finansdepartementet, 2024). SSB anslår at det vil være en mangel på om lag 26 000 årsverk innen helsefagarbeid i 2040 (Jia et al.,

2023). Noen helsefagarbeidere velger å jobbe andre steder enn i helse- og omsorgssektoren eller å videreutdanne seg til andre yrker i stedet for å bli i jobben de har. Hvorfor? I et gruppeintervju med elever ved Vg2 helsearbeid spurte vi om de planla videre utdanning. Svarene varierer, men flere peker på arbeidsbelastning som en viktig årsak for å bevege seg videre, som sitatene under viser:

Jeg tror at hvis jeg skal ta videreutdanning, så er det ikke innen helse. Jeg klarer ikke å jobbe med det hele livet. Det er slitsomt. Det er veldig mye sånn springing og løfting og veldig stressende (skoleelev).

Nå når det er så manko [på folk], så er det jo kjempemange som er sykemeldt. Det blir mye vikarer. Det blir mer på de fast ansatte, og det blir det generelt i det her yrket [...], det tærer skikkelig på kroppen. Så jeg hører mange unge som kanskje nesten bare er 25–26, og som bare har hatt fagbrev i noen få år som sier at de vil gjøre noe helt annet, fordi de er så mett av yrket (skoleelev).

Hvis man skal jobbe helt til man er 70, må man jo være ganske sprek. Det er mye løfting, selv om man prøver å tenke ergonomi. Man bruker kroppen hele tiden – det er tungt å stå i så lenge (skoleelev).

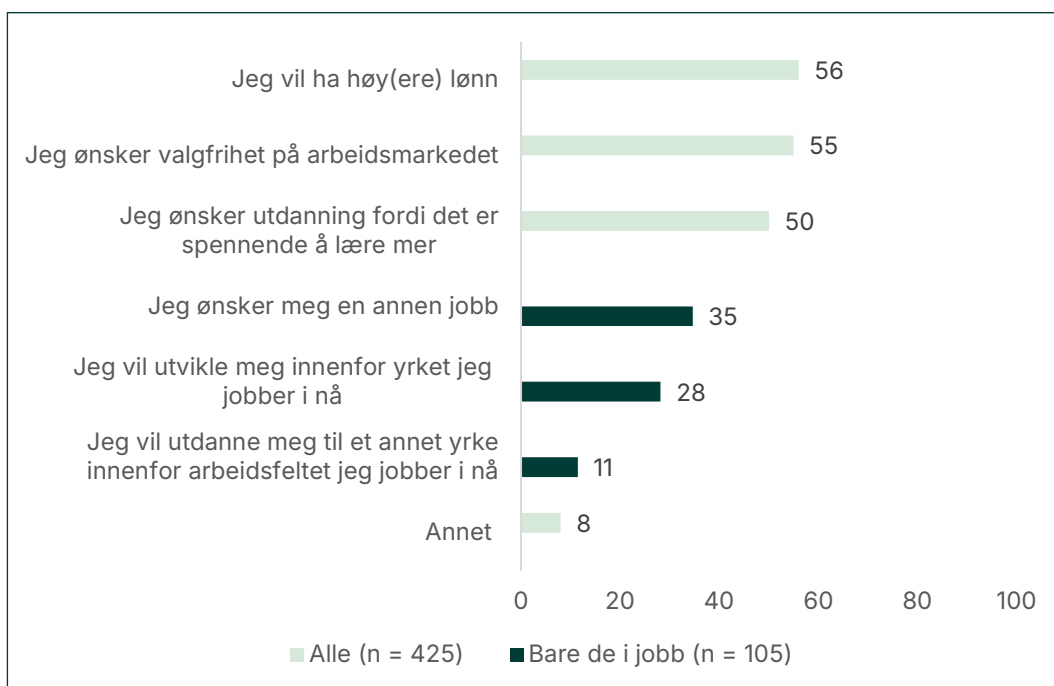
Av de fire vi intervjuet, nevnte flere av dem at fagskole kan bli et alternativ, mens en annen ønsket å skifte retning til økonomi.

Lønn, valgfrihet og lærelyst er de viktigste grunnene til ønsket om mer utdanning

Hvorfor ønsker de unge seg videre utdanning? I 2025-barometeret har vi gått nærmere inn i dette temaet. Respondentene fikk mulighet til å oppgi flere grunner (se figur 2.9). Høyere lønn rangeres som den viktigste grunnen til at de unge ønsker seg mer utdanning, og deretter kommer ønske om valgfrihet på arbeidsplassen og at det er spennende å lære mer. Disse grunnene framstår som like viktige uavhengig av om man er i jobb eller ikke.

Som det kommer fram i figur 2.9, kunne de unge med jobb som hovedaktivitet velge noen flere begrunnelser. Mer enn én av tre av de yrkesaktive svarer at de ønsker en annen jobb. 28 prosent ønsker å utvikle seg innenfor yrket de jobber i nå, og omtrent én av ti ønsker å utdanne seg til et annet yrke innenfor samme arbeidsfelt.

Figur 2.9. Hva er de viktigste grunnene til at du ønsker mer utdanning? Alle (n = 435), bare de i jobb (n = 105). Prosent

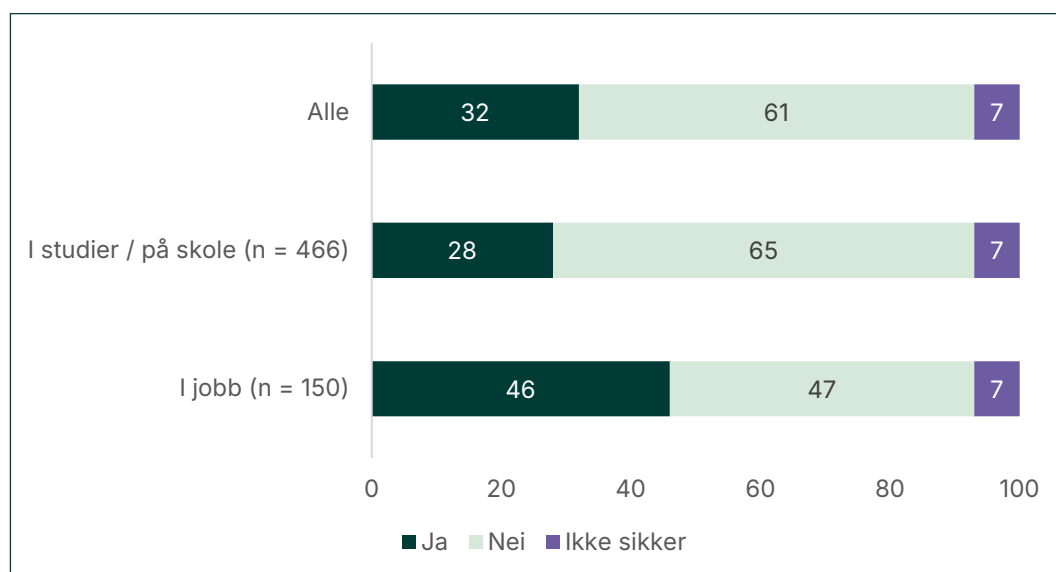

3 Fagorganisering og holdninger til fagbevegelsen

Organisasjonsgraden viser i denne sammenhengen til andelen arbeidstakere som er medlem i en arbeidstakerorganisasjon. De yngste arbeidstakerne er i noe mindre grad fagorganisert enn de som er eldre. Årsakene er blant annet at unge oftere skifter beite og er overrepresentert i bransjer med lav organisasjonsgrad og tariffavtaledekning (Nergaard, 2020). Forskning viser at dersom organisasjonsgraden skal opprettholdes, er det viktig å nå arbeidstakerne i en tidlig fase av yrkeskarrieren (Nergaard & Svarstad, 2021). Arbeidstakere med lengre utdanning på høyere nivå, mastergrad eller mer, er oftest organisert, mens organisasjonsgraden er lavest blant de som kun har grunnskole (Nergaard, 2024).

Om lag én av tre av de unge i vårt utvalg oppgir at de er medlem i en fagforening. Dette er omtrent på samme nivå som i 2021-barometeret, og det er noe høyere enn i 2017. 46 prosent av de som er i jobb er fagorganiserte. Den samlede organisasjonsgraden blant norske arbeidstakere er på rundt 50 prosent.

Figur 3.1. Er du medlem i en fagforening? Prosent (n = 637)

De som jobber fulltid er i større grad organisert enn de som jobber deltid (54 mot 23 prosent). 51 prosent av de som er fast ansatt er medlem i en fagforening, mot 35 prosent av de som er midlertidig ansatte. Dette speiler den generelle situasjonen, der arbeidstakere med løsere tilknytning til arbeidslivet i mindre grad er organiserte enn de i faste og hele stillinger (Nergaard, 2024). Vi finner ingen kjønnsforskjeller.

3.1 Hvorfor være medlem?

Det kan være flere grunner til at man velger å melde seg inn i en fagforening. Tidligere forskning viser at den viktigste grunnen er å få hjelp og støtte hvis de skulle få problemer på arbeidsplassen. Mange er også opptatt av at fagbevegelsen gjør en god jobb og at det er viktig å være organisert (Nergaard, 2020).

De unge organiserte arbeidstakerne i vårt utvalg ble bedt om å begrunne hvorfor de er fagorganisert. Svarene skiller seg ikke i særlig grad fra resten av befolkningen. Både i 2025 og i 2021⁸ var trygghet for at rettigheter på jobben ble ivaretatt den viktigste begrunnelsen. Samtidig framstår medlemsfordeler som viktigere for de unge sammenlignet med fagorganiserte lønnsstakere ellers (se Nergaard, 2020).

Figur 3.2. Hvorfor er du medlem i en fagforening eller fagforbund? 2021 og 2025. Flere svar mulig. I 2021 (n=467), 2025 (n=71) Prosent ⁹

En betydelig andel oppgir fagbevegelsens rolle i samfunnet som en av flere grunner til at de er medlemmer. Både i 2025 og i 2021 er dette en viktigere motivasjon enn faglig fellesskap med andre i samme yrke.

Både trygghet og medlemsfordeler er også viktige temaer i svarene fra de kvalitative intervjuene, som i disse sitatene:

Det er veldig relevant for yrket mitt, spesielt når det gjelder rettigheter og muligheter. Jeg vet at de kjemper for mye bra i min bransje, så det er verdt å støtte dem. I helse er det mye som kan bli bedre – turnus, opplæring og det å ha noen som backer deg hvis noe skjer. Det er viktig at noen kjemper for våre vilkår og rettigheter og hever stemmen (yrkesaktiv).

Jeg meldte meg inn på grunn av hun frøkna der (peker på en annen intervjudeltaker) [...] Det er kanskje ikke så dumt, det, å ha noen i ryggen som kan regler, og som kan støtte deg og følge opp at du får de rettighetene du har krav på, og sånn. [...] Og det som jeg tenker på nå, er jo at jeg har lyst på fast jobb her. Jeg må jo være vikariat en

⁸ Dette spørsmålet ble ikke stilt i 2017.

⁹ Forskjellen mellom 2021 og 2025 er ikke signifikant. At forskjeller ikke blir signifikante, handler også om størrelse på n, som er lav i denne gruppen i 2025. Se Vedlegg 1 for en forklaring på lavere n i 2025.

god stund. Men da kan de hjelpe meg med å komme meg inn i en fast stilling (yrkesaktiv).

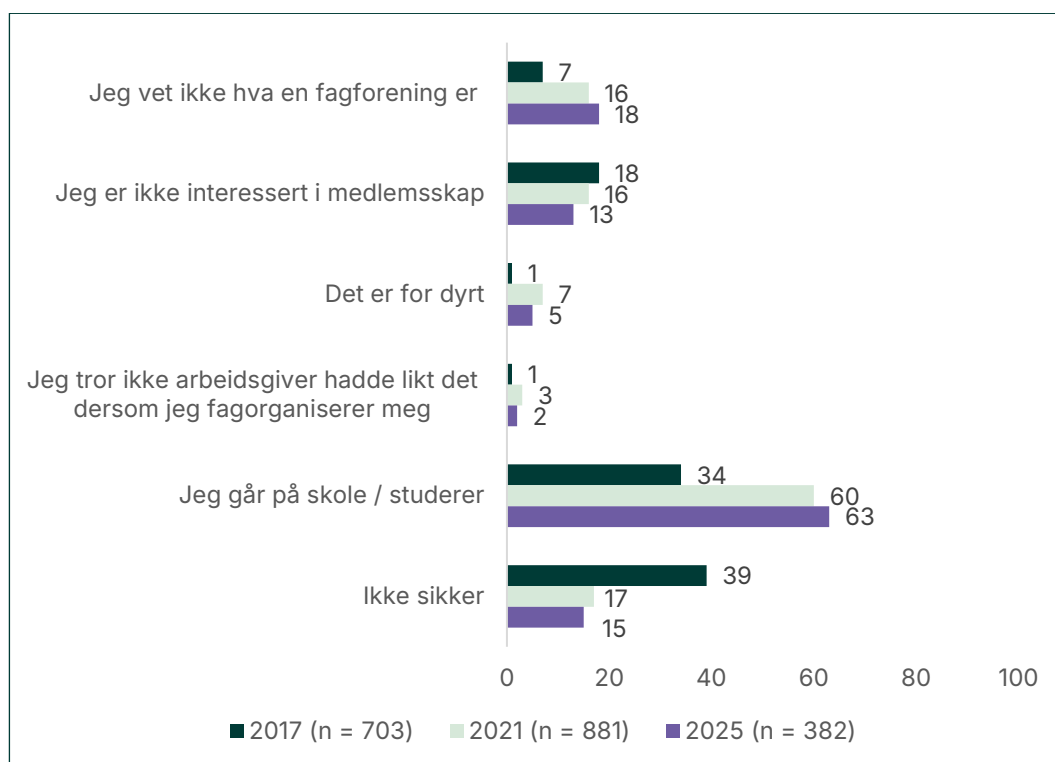
I 2025 svarte over en fjerdedel at fagorganiserte kolleger var en viktig grunn til at de selv var medlemmer. Organiserte kolleger er blant annet en viktig kilde til informasjon om fagorganisering, som sitatet over viser. En annen informant, som også var tillitsvalgt, påpeker også fordelene ved å være mange i forbindelse med lønnsforhandlinger.

Jo flere vi er, jo bedre er det når vi går inn i lønnsforhandlinger, liksom. Sentralt og lokalt. Jo flere vi er, jo bedre blir det til slutt (yrkesaktiv).

3.2 Hvorfor ikke være medlem?

Vi spurte de som svarte at de ikke var medlem i en fagforening, både elever, studenter og arbeidstakere, om årsaken til det. Seks av ti begrunner manglende fagorganisering med at de går på skole eller studerer. Figur 3.3. viser at over dobbelt så mange i 2021 og 2025 svarer at de ikke vet hva en fagforening er, sammenlignet med i 2017. I 2025 svarer 18 prosent at de ikke vet hva en fagforening er.

Figur 3.3. Hvorfor er du ikke medlem i en fagforening / et fagforbund? I 2017 (n = 703), 2021 (n = 881) og 2025 (n = 382). Prosent

Flere fagforbund tilbyr egne studentmedlemskap, og de er også aktivt ute for å rekruttere studenter. I de kvalitative intervjuene med studenter kom det imidlertid fram at fagforeningene ikke oppfattes som særlig relevante for studenter. Som denne studenten sa det:

Jobber du 8–16, så har du tette rammer, og da er det lettere at det er noe som skli litt ut fra arbeidsgiver sin side. Da er det viktig at det er fagforeninger. Og hvis jeg går inn

i diplomatiet, er det viktig å ha noen som beskytter meg om det blir for mye reising og for mye ustabilitet. [...] Som student, så har du studentorganisasjoner som har den samme funksjonen (student).

Når det gjelder de unges kjennskap til fagbevegelsen, finner vi at sosiale medier har betydning. For noen av de unge vi har intervjuet, var det nettopp gjennom sosiale medier, særlig TikTok, at de hadde hørt om fagbevegelsen – i tillegg til gjennom foreldre eller skolen. TikTok-videoene som gjorde størst inntrykk på de unge inneholdt tydelige beskjeder rettet mot unge om regler i arbeidslivet, for eksempel «hva som egentlig er lov med hensyn til arbeidstid når du er under 18 og sånne typer ting» som en informant tydelig uttrykte. Dette kommer fram i sitatet under:

Ja, jeg får dem [fagforeningen] veldig ofte opp på storyen. Og da lærer man jo veldig mye om ting som man egentlig ikke visste, som de sier. Og for eksempel nå, så kom det opp sånn på 17. mai, om hva du har krav på som lønn og sånn (skoleelev).

Sosiale mediers rolle i å spre kunnskap om fagforeninger kom også tydelig fram i et gruppeintervju, der vi spurte vi om fagforeningene klarer å nå ut til de unge.

Men de har vel blitt bedre på sosiale medier også nå? Og da tror jeg de når mer ut til enda yngre enn oss, liksom. Sånn at man vet litt hva det er når man går ut i arbeidslivet, da. Det har jeg fått opp på TikTok (yrkesaktiv).

Så er det noen som har lagt ut som bruker som jobber i Fellesforbundet, som legger ut videoer [...] 'Hvis sjefen din gjør dette, dette har han ikke lov til' [...] Og gir sånne tips og triks som unge ikke vet om, som gjør at de blir interessert i [...] 'OK, hva er dette for noe?', og så søker du mer opp (yrkesaktiv).

Andre unge vi har intervjuet har svært lite kjennskap til fagbevegelsen. Der noen for eksempel mener at de har hørt om LO, uten å være helt sikre på hva det er, forteller andre at de ikke har hørt om fagforeninger i det hele tatt. At fagforeningene er på sosiale medier er dermed ingen garanti for at de når ut til bredden av ungdom og unge voksne (Medietilsynet, 2024a). En informant pekte også på at det er forskjeller når det gjelder hvor gode de ulike fagforeningene er til å nå ut til unge via sosiale medier:

Jeg tror det er litt bob bob, skal jeg være helt ærlig. Det varierer mellom forskjellige avdelinger, tror jeg. Jeg vet at noen er veldig flinke, noen er helt greie, og noen driver ikke så mye med det (yrkesaktiv).

Videre er det flere menn enn kvinner, 17 mot 7 prosent, som oppgir at de ikke er interesserte i medlemskap. Også i 2021 oppga dobbelt så mange menn som kvinner dette som en forklaring på hvorfor de ikke var fagorganiserte.

Hva med de unge yrkesaktive? De som ikke er organiserte oppgir følgende:

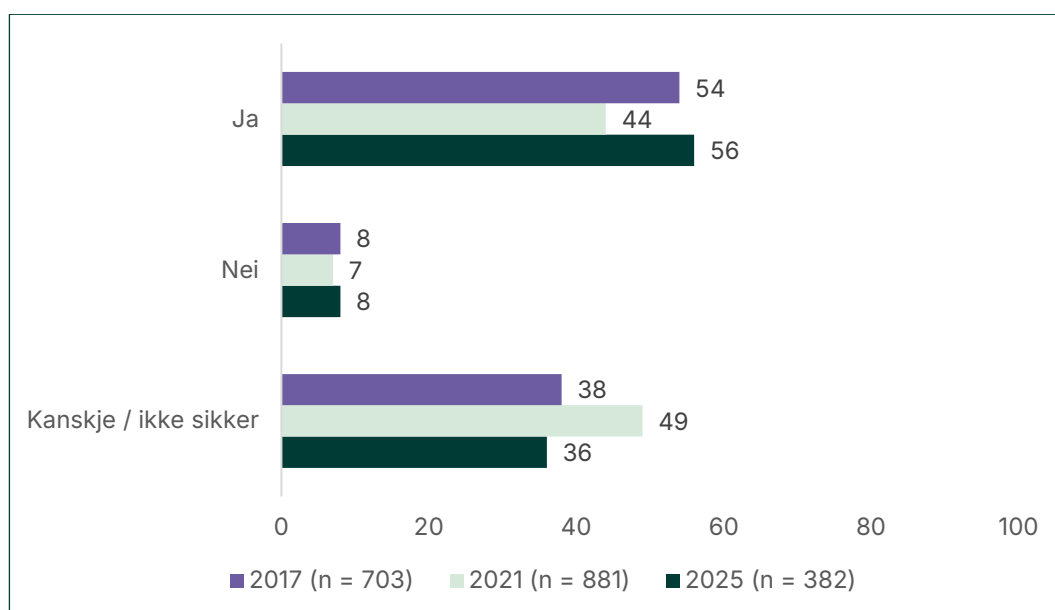
- Én av fire at oppgir at de ikke vet hva en fagforening er.
- Fire av ti er usikre på hvorfor de ikke har organisert seg.

- Tre av ti oppgir at de ikke er interesserte i medlemskap. Dette er flere enn i 2021, da omtrent 16 prosent svarte det samme.
- 18 prosent oppgir at det er for dyrt å være medlem. Dette er omtrent likt som i 2021-barometeret.

3.3 Vil de melde seg inn i en fagforening senere?

Blant de som svarer at de ikke er medlem i en fagforening, oppgir over halvparten at de tror at de kommer til å melde seg inn i en fagforening senere (figur 3.4). Andelen som svarer nei er liten og stabil i løpet av perioden 2017–2025.

Figur 3.4 Til de som ikke er medlem: Tror du at du kommer til å melde deg inn i en fagforening senere? i 2017 (n = 703), 2021 (n = 881) og 2025 (n = 382). Prosent

Det er flere kvinner enn menn som oppgir at de vil melde seg inn på et senere tidspunkt. Dette gjelder nærmere to av tre kvinner, mot halvparten av mennene. Andelen menn som svarer «nei» på dette spørsmålet er dobbelt så stor som andelen kvinner (ti mot fem prosent).

4 Holdninger til arbeidsliv, ulikhet og fordeling

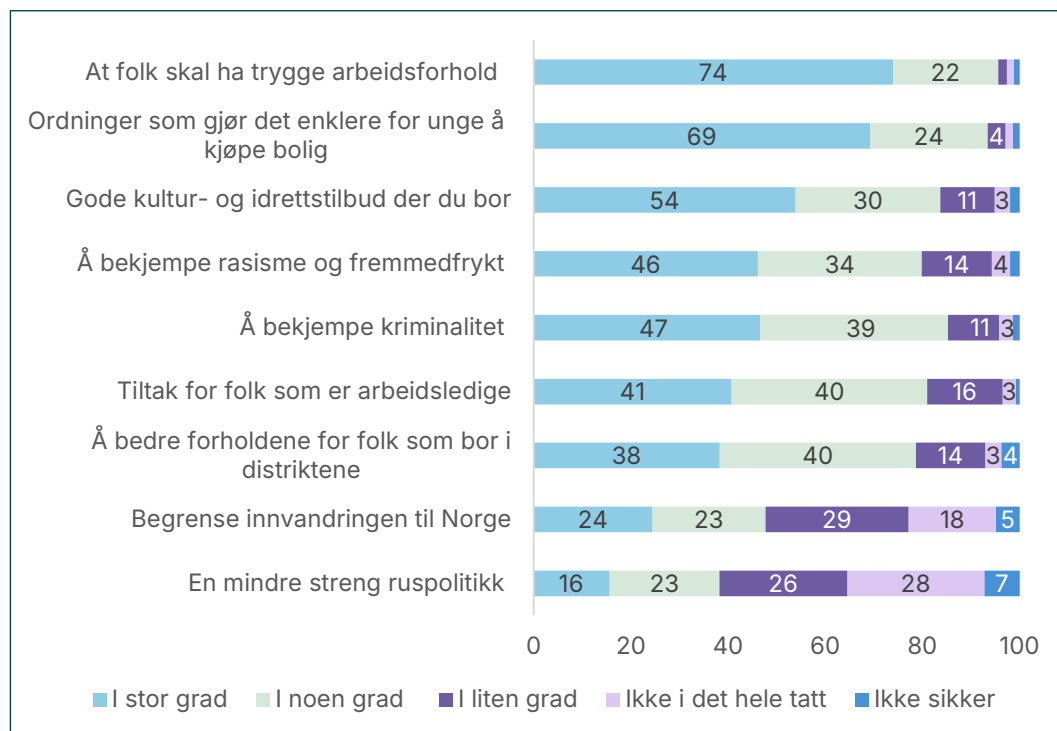
Politikken er sammensatt, og det vil alltid være saker eller temaer som stjeler oppmerksomhet i perioder. Påvirkning gjennom sosiale medier, hvor faktagrunnlaget kan være av varierende kvalitet, er også noe som kan være spesielt utfordrende for den yngre generasjonen. I dette kapitlet ser vi nærmere på hva ungdom mellom 16 og 25 år er opptatt av, og hva de anser som de viktigste politiske sakene. Det omfatter holdninger til arbeidsforhold, boligpolitikk, utenforskap, ulikhet, sykelønn og skatt.¹⁰

Først gir vi en oversikt over hvilke politiske saker de unge er mest opptatt av i 2025. Når vi ser på utviklingen over tid, er 2021 det året som skiller seg ut på flest områder, i form av at interessen for ulike politiske saker var mindre enn i 2017 og 2025. Det kan kanskje ha sammenheng med koronapandemien, det vil si at ungdommen i 2021 var mindre opptatt av generelle politiske saker på grunn av nedstengningen i samfunnet.

4.1 Hva er de viktigste politiske sakene?

I 2017, 2021 og i 2025 ble de unge som deltok i undersøkelsen bedt om å ta stilling til hvor opptatt de er av ulike politiske saker. De har ved disse tre anledningene fått en liste med ulike temaer (se figur 4.1.). Det har ikke blitt spurt om i alle temaene i alle de tre undersøkelsene.

Figur 4.1. I hvilken grad er du opptatt av følgende saker? 2025. Prosent (n = 637)

¹⁰ Noen av resultatene fra denne delen av undersøkelsen er publisert tidligere i et faktaflak fra Fafo (Aspøy et al., 2025).

Svarene fra årets undersøkelse viser at «trygge arbeidsforhold» topper lista over saker som unge er opptatte av. Dette temaet kommer vi nærmere tilbake til i avsnitt 4.2. Deretter følger «ordninger som gjør det enklere for unge å kjøpe bolig», noe vi kommer nærmere tilbake til i avsnitt 4.3. Unge mener også det er viktig med gode kultur- og idretts-tilbud der de bor, å bekjempe rasisme og fremmedfrykt samt kriminalitet. Deretter kommer tiltak for arbeidsledige og å bedre forholdene for folk i distriktene. Nederst ligger «begrense innvandringen til Norge» og «en mindre streng ruspolitikk».

Det er noen klare kjønnsforskjeller i svarene:

- **Rasisme og fremmedfrykt:** Godt over halvparten av kvinnene er opptatte av å bekjempe rasisme og fremmedfrykt, mens dette gjelder én av tre menn.
- **Innvandring:** 16 prosent av kvinnene er i stor grad opptatte av å begrense innvandringen til Norge. Nesten dobbelt så mange av mennene svarer det samme.
- **Distriktspolitikk:** 32 prosent av mennene og 44 prosent av kvinnene oppgir at de i stor grad er opptatte av å bedre forholdene for folk som bor i distriktene.
- **Ruspolitikk:** 18 prosent menn og 12 prosent kvinner svarer at de i stor grad er opptatte av en mindre streng ruspolitikk.
- **Bolig:** 66 prosent menn og 75 prosent kvinner svarer at de i stor grad er opptatt av ordninger som gjør det enklere for unge å kjøpe seg bolig.

Det er også noen geografiske forskjeller.

- **Innvandring:** 18 prosent i Oslo/Akershus mot 26 prosent i øvrige fylker er opptatte av å begrense innvandring til Norge.
- **Distriktspolitikk:** I Oslo/Akershus og på Vestlandet¹¹ svarer rundt 30 prosent at de i stor grad er opptatt av bedre forhold for folk som bor i distriktene. I Trøndelag og Nord-Norge er det 51 prosent og i Sørøst-Norge 42 prosent som i stor grad er opptatte av dette.

4.2 Unge er opptatte av trygge arbeidsforhold

Som vist i figur 4.1., er trygge arbeidsforhold det politiske temaet som flest unge samler seg om i 2025.¹² Hele 96 prosent svarer at dette i stor eller noen grad er en politisk sak de er opptatte av. Dette kan sees i sammenheng med funnene i kapittel tre, som viser at 70 prosent mener at muligheten for fast jobb er svært viktig. Det er regionale forskjeller i svarene på dette spørsmålet. I Sørøst-Norge og Trøndelag/Nord-Norge oppgir åtte av ti at de i stor grad er opptatte av denne saken, mens andelene er lavere i Oslo/Akershus (68 prosent) og Vestlandet (68 prosent). En mulig forklaring kan være forskjeller i arbeidsmarkedet og i tilgjengeligheten til faste jobber i disse regionene.

At unge er opptatte av trygge arbeidsforhold, og i størst grad kvinnene, gjenspeiles i intervjuene.

¹¹ Rogaland, Møre- og Romsdal og Vestland fylke.

¹² Dette var ikke med som alternativ i 2021 og 2017.

Det er viktig at man føler seg trygg på jobben. [...] Jeg tror det er viktig å føle at du har en plass der du faktisk hører til (skoleelev).

Jeg har allerede tryna på truck. Det gikk jo fint, men det kunne gått veldig galt. Trenger liksom å ha den sikkerheten (yrkesaktiv).

I sitatet under kobles dette med en trygg jobb til betydningen av å være medlem i en fagforening:

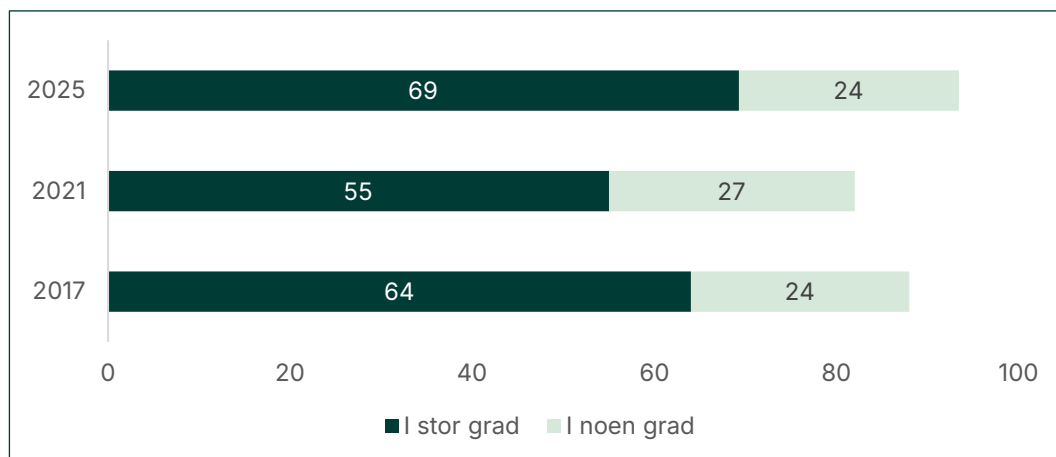
Det er litt skummelt i helse. Du kan fort bli overkjørt fordi det er så manko på folk, så kan lovverk og arbeidstider og sånn bli tøyd. Jeg føler da at det er en trygghet at man har noe [en fagforening], liksom. Det er en trygghet (skoleelev og yrkesaktiv).

4.3 Ni av ti vil gjøre det lettere for unge å kjøpe bolig

Nær 80 prosent av Norges befolkning eier sin egen bolig. Boligprisveksten, spesielt i de større byene, har gjort det vanskeligere for ungdom å få innpass på boligmarkedet. Økt press på boligmarkedet fører blant annet til at flere trenger hjelp fra foreldre for å få innpass. I Oslo har andelen unge som får hjelp av foreldrene sine til å komme inn på boligmarkedet økt fra rundt 50 prosent i 2015 til 67 prosent i 2023 (Norsk eiendomsmeglerforbund, 2024, s. 4). Ifølge SSB er andelen unge som eier egen bolig innen de er 30 år betydelig mindre blant dem som vokste opp med foreldre med lav formue sammenliknet med dem som har foreldre med større formuer. Dette har størst betydning i Oslo og andre sentrale kommuner (Omholt, 2025).

Å kunne eie sin egen bolig prioriteres høyt blant ungdom mellom 16 og 25 år. Oppmerksomheten om temaet er større enn i pandemiåret 2021, men er tilnærmet likt som i 2017. Vi finner også kjønnsforskjeller i 2025: 74 prosent av kvinnene oppgir at ordninger for å kjøpe seg bolig i stor grad er viktig, mens blant mennene er andelen på 66 prosent.

Figur 4.2. Andelen som i stor eller i noen grad er opptatt av ordninger som skal gjøre det enklere for unge å kjøpe bolig, i 2017 (n = 1001), 2021 (n = 1609) og 2025 (n = 637). Prosent

Bolig var også et viktig tema og ble nevnt i samtlige av de kvalitative intervjuene som er gjennomført i forbindelse med dette prosjektet, noe disse to sitatene illustrerer:

Det har vært mye i media og sånt, at det er vanskeligere muligheter for oss unge å komme på boligmarkedet, spesielt for sykepleiere med den lønnen vi har. Det ser ikke så lyst ut for oss (student).

Det virker veldig usikkert med hvor vanskelig det er å komme seg inn i boligmarkedet som ung. De fleste jobbene er så konsentrert i storbyer og det er de dyreste å komme seg inn i (student).

Det er ikke så mange lyspunkter å spore med tanke på bolig, ifølge vårt utvalg av unge. På spørsmål om hva de tror vil være situasjonen ti år fram i tid, svarer hele 77 prosent at færre kommer til å eie sin egen bolig. Her finner vi også kjønnsforskjeller, der kvinnene er litt mer pessimistiske enn mennene. Blant mennene svarer 72 prosent «ja» på at færre kommer til å eie sin egen bolig, mens tilsvarende andel blant kvinner er på 83 prosent.

4.4 Bred oppslutning om å utjevne forskjeller mellom fattig og rik

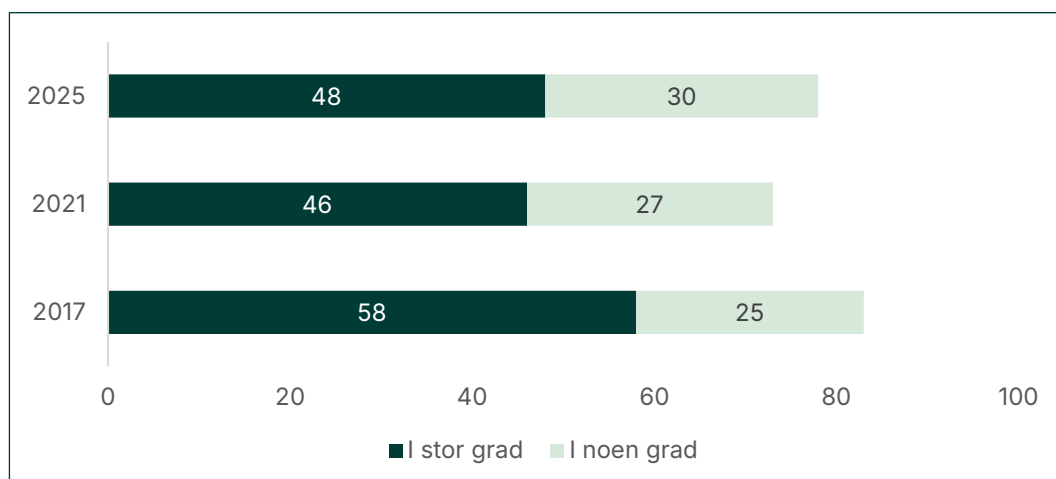
Ulikhet viser til systematiske forskjeller i ressurser, status, goder og makt mellom individer, grupper, områder eller land (Grønmo et al., 2021). De siste årenes prisstigning har ført til at flere har fått problemer med å få endene til å møtes, og det har lagt en demper på forventninger om framtiden (Fløtten et al., 2023). Dette er også noe de unge er opptatt av, som denne studenten:

Jeg er opptatt av ulikhet og fordeling, hvem får penger? (student).

Ulikheten har økt de siste tyve årene, og det blir både flere rike og flere fattige, ifølge Fafos ulikhetsbarometer (Bøckmann, 2024). Alsos & Dølvik (2021) peker også på ulikhet som en av de store utfordringene i framtidens arbeidsliv. Fløtten et al. (2023) viser til en voksende bekymring for ulikheten som blir synlig, for eksempel gjennom lengre køer foran Fattighuset.

Hva er de unges holdninger til ulikhet? Vi spurte om de er enige eller uenige i påstanden om at det er viktig å motarbeide at det blir for stor forskjell mellom fattig og rik i Norge. Figuren under viser en jevnt høy oppslutning om å motarbeide forskjeller mellom fattig og rik. Kvinner sier seg i større grad helt enige (55 prosent) i påstanden enn menn (42 prosent).

Figur 4.3. Andel som sier seg i stor eller i noen grad enige i påstanden om at det er viktig å motarbeide forskjeller mellom fattig og rik i 2017 (n = 1001), 2021 (n = 1609) og 2025 (n = 637). Prosent

De unge har imidlertid liten tro på at forskjellene blir mindre i løpet av de neste tiårene. 65 prosent tror at forskjellene mellom fattig og rik vil bli større om man ser ti år fram i tid. 16 prosent svarer nei, mens 18 prosent er ikke sikre (ikke vist i figur). Tilsvarende mener bare én av ti at forskjellene mellom fattige og rike vil bli mindre det nærmeste ti-året.

4.5 Seks av ti tror det blir flere unge utenfor arbeid og utdanning

Utenforskap er ofte koblet til diskusjonene om fattigdom. I Norge har antallet unge mellom 20 og 29 år som verken er i jobb eller utdanning (NEETs) sunket jevnt hvert år fra 2017 til 2022, mens det var en liten økning i 2023. Disse utgjør 16 prosent av aldersgruppa, og om lag halvparten mottar trygd (Nav, 2025). Noen av disse får uføretrygd, som er en varig ytelse. Unge som får dette risikerer dermed et langt liv i utenforskap. Selv om unge på uføretrygd skaper bekymring, har andelen unge (18–24 år) som er uføre holdt seg stabil siden 2019 og var i 2023 på 1,8 prosent. Samtidig øker andelen uføre blant dem som er mellom 25 og 45 år (SSB, u.å.).

Andelen som verken er i jobb eller utdanning er fortsatt lav i Norge sammenlignet med andre OECD-land (Fløtten, 2024). Studier viser at risikofaktorer for å bli NEET er lav sosioøkonomisk status og familiebakgrunn, avbrutt skolegang, dårlig psykisk helse og psykososiale problemer (Fyhn et al., 2021).

De unge ble spurt om de tror at flere unge enn i dag vil stå utenfor jobb og utdanning framover. Også på dette området har vårt utvalg unge et pessimistisk framtidssyn. Hele 61 prosent svarer ja, 20 prosent svarer nei og 18 prosent er usikre. Dette kan tolkes som at én av seks unge er bekymret for at arbeidsmarkedet vil bli mer ekskluderende i framtiden.

Det kan være en rekke ulike faktorer som bidrar til en slik pessimisme. I takt med at etterspørselen etter arbeidskraft og riktig kompetanse øker, har temaet unge og utenforskap også fått mye oppmerksomhet både i mediebildet og blant politikerne de siste årene (Meld. St. 33 (2023–2024); NOU 2025: 1). Dette kan ha bidratt til å skape et inntrykk av at flere unge enn før faller utenfor. I tillegg har mental uhelse og psykiske

diagnoser blant unge fått mye oppmerksomhet de siste årene. Det samme gjelder sein-virkninger fra koronapandemien.

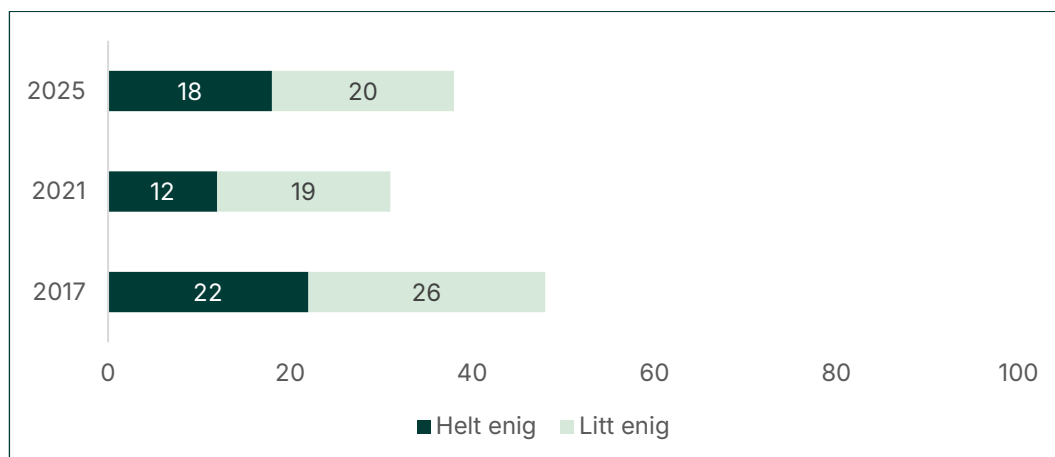
For enkelt å få penger fra Nav?

Begrepet «å nave» brukes om de som mottar støtte fra Nav, og begrepet assosieres ofte med å snylte på velferdsstaten (Ødegård & Andersen, 2022). I ordboka heter det at uttrykket er brukt nedsettende om å leve på trygd eller sosial stønad.

Vi har spurt de unge om de er enige eller uenige i påstanden «Det er for enkelt å få penger fra Nav». I 2025 svarer om lag fire av ti at de var helt eller litt enige i at det er blitt for enkelt å få penger fra Nav (se figur 4.4).

Sammenlignet med undersøkelsen i 2017 er det totalt sett færre som er enige i påstanden i 2025. Fra 2021 til 2025 er det en liten oppgang i andelen som sier seg enige i påstanden. Vi har ingen gode forklaringer på hva disse variasjonene skyldes. Dette kan ha sammenheng med at det i de siste årene har vært mindre offentlig oppmerksomhet rundt selve begrepet «naving», det har vært diskusjoner om innstramminger i regelverket og vi har vært gjennom en pandemi. Siden året 2021 skiller seg fra de andre undersøkelsestidspunktene på flere områder, så kan det ha sammenheng med at mange opplevde å være i en unntakstilstand.

Figur 4.4. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand: «Det er for enkelt å få penger fra Nav». Andel som svarer helt eller litt enig i 2025 (n = 637), 2021 (n = 1609) og 2017 (n = 1001). Prosent

I holdningsbatteriet spurte vi også om i hvilken grad de unge er opptatt av tiltak for folk som er arbeidsledige. Andelen som svarer at de i stor grad var opptatt av dette var på sitt laveste nivå i 2021, med 29 prosent, og på sitt høyeste i 2017 med 55 prosent. Det kan ikke forklares med høyere arbeidsledighet, da den ifølge SSB i april 2017 var på samme nivå som i april 2025 (SSB, 2025). Som nevnt tidligere, kan svarene være påvirket av hva som preger den offentlige debatten til enhver tid.

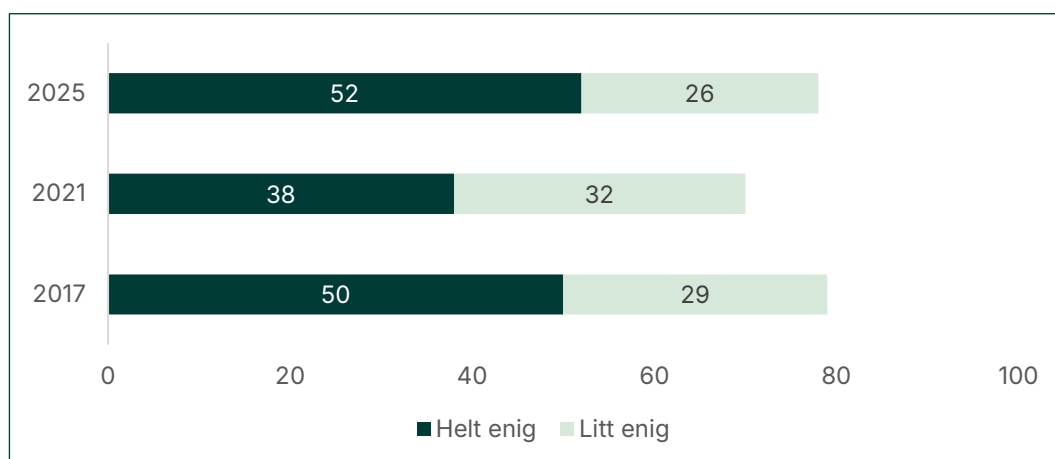
4.6 Solid oppslutning om sykelønnsordningen

Det er bred politisk oppslutning om velferdsordningene i Norge. Samtidig er det jevnlig diskusjoner om hvordan de bør tilpasses og innrettes. Sykelønnsordningen var høyt på dagsordenen i 2024 og 2025, i forbindelse med reforhandlingene av avtalen om inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen). En overordnet målsetting i IA-avtalen er å redusere

sykefraværet og fremme et inkluderende arbeidsliv. Per 2025 gir sykelønnsordningen arbeidstakere 100 prosent dekning av lønn (opptil 6G – det vil si 780 960 kroner i 2025) ved sykdom i inntil ett år.¹³

Oppslutningen om sykelønnsordningen ser ut til å være solid blant de unge, og den har holdt seg over tid fra 2017 (se figur 4.5). I 2025 er åtte av ti helt eller litt enige i påstanden om at det er riktig at alle får full lønn ved sykdom. Det er omtrent det samme som i 2017. I 2021 var andelen noe lavere, med 70 prosent. Pandemiåret 2021 skiller seg dermed noe ut.

Figur 4.5. Andel som helt eller litt enig i påstanden om at det er riktig at alle får full lønn under sykdom i 2017 (n = 1001), 2021 (n = 1609) og 2025 (n = 637) Prosent

Vi stilte også spørsmål om de unge tror at arbeidstakerne fortsatt vil ha en god sykelønnsordning om ti år. Under halvparten – 43 prosent – svarer «ja», 34 prosent svarer «nei» og 23 prosent svarer «ikke sikker». En mulig tolkning, dersom man ser den solide oppslutningen i sammenheng med hva de tror om utviklingen, er at ordningen støttes, men at man samtidig tviler på om den vil vedvare. Ulike forslag om innretningen av framtidens sykelønnsordning ble presentert under sykelønnsdebatten i 2024/2025. Blant forslagene var å innføre karensdag (hvor arbeidstaker ikke får lønn den første dagen ved sykdom), å flytte finansieringen av langtidsfraværet over på arbeidsgiver, 80 prosent sykelønn, og bedre verktøy for fastlegene til å tilrettelegge for jobbnærvær (NHO, 2024; NRK, 2024). Det at to av ti svarer «ikke sikker» viser også at det er vanskelig å ta stilling til påstanden om at alle i jobb vil ha en god sykelønnsordning om ti år.

4.7 Skatt er et aktuelt tema

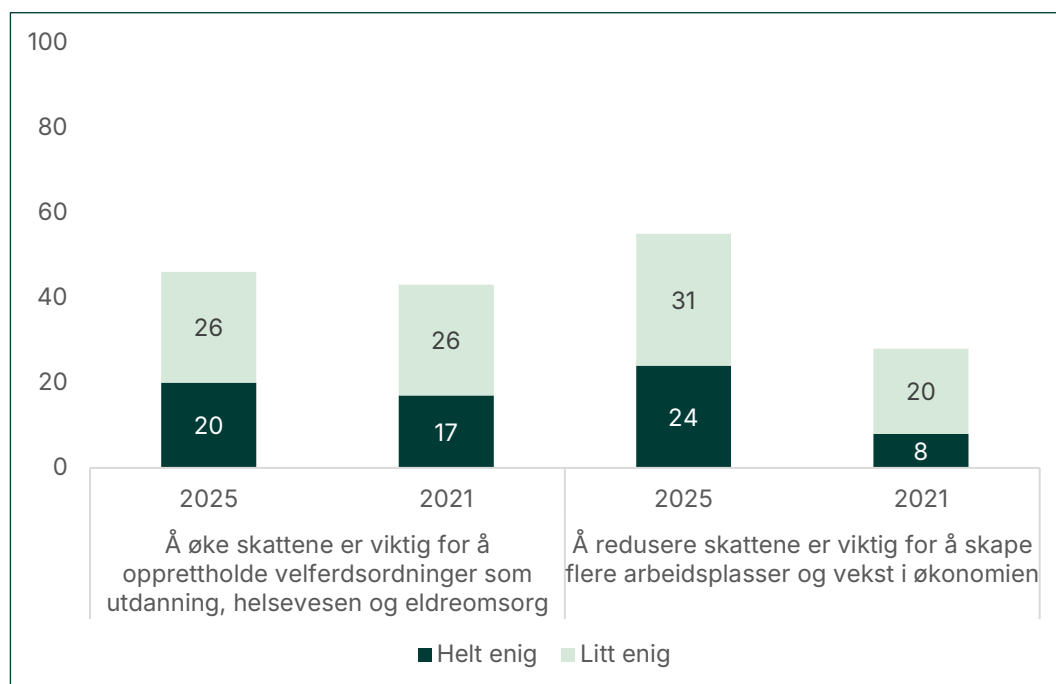
Skatt var et viktig tema i Stortingsvalget i 2025, ikke minst ble det mange diskusjoner om formueskatten. Eventuelle skatteøkninger var også et hett politisk tema foran valget i 2021.

I vår undersøkelse ble de unge bedt om å ta stilling til to påstander om skatt: 1) å redusere skattene er viktig for å skape flere arbeidsplasser og vekst i økonomien, og 2) å

¹³ Frilansere og selvstendig næringsdrivende får henholdsvis 100 prosent og 80 prosent dekning etter 17. dag, men de kan tegne tilleggstrygd (Altinn, 2025).

øke skattene er viktig for å opprettholde velferdsordninger som utdanning, helsevesen og eldreomsorg. Disse spørsmålene ble også stilt i 2021.

Figur 4.6. Andel som sier seg helt eller litt enig i påstander om skatt i 2021 (n = 1609) og 2025 (n = 637). Prosent

I 2021 svarte 28 prosent at de var helt eller litt enige i påstanden om at å redusere skattene er viktig for å skape flere arbeidsplasser og vekst i økonomien, mens i 2025 svarer 55 prosent det samme (se figur 4.6). Denne endringen gjenspeiler godt den offentlige diskusjonen om skatt før valget i 2025. Menn sier seg i større grad helt enige (28 prosent) i påstanden enn kvinner (19 prosent). To av ti svarer verken enig eller uenig på påstanden. Dette kan også være uttrykk for at det noen ganger kan være vanskelig å se hva skattene går til eller at man generelt synes skattenivået er høyt. To av informantene uttrykte det slik:

Jeg skulle ønske at vi fikk litt mer tilbake i lommeboka. Jeg syns vi betaler litt for mye skatter. Jeg vet at ting går til sykehus, skoler og alt det greiene der, at det er derfor vi får det gratis, men jeg syns det er fortsatt litt mye å betale (yrkesaktiv).

Jeg vet at skatten min går til de som trenger det. Samtidig syns jeg at jeg skatter for mye. Men jeg tenker også hvis alle begynner å skatte veldig lite, så blir det mindre å gi til de som trenger det. Jeg er nøytral (yrkesaktiv).

Det er tilnærmet ingen endring over tid i andelene som er enige i at det å øke skattene er viktig for å opprettholde velferdsordninger som utdanning, helsevesen og eldreomsorg. Til sammen 46 prosent er helt eller litt enige i denne påstanden i 2025, sammenlignet med 43 prosent i 2021. To av ti svarer at de verken er enige eller uenige i påstanden.

Vi tolker dette som at det er en bred og stabil oppslutning rundt skatt og den omfordelende effekten skatt har med tanke på ulike velferdsordninger. Samtidig er det en viss bekymring for at for høye skatter legger en demper på vekst i økonomien. Dette kan også være knyttet til urolige tider og et usikkert marked.

5 Holdninger til klima og miljø, EØS og rasisme

I dette kapitlet presenterer vi resultater fra holdningsspørsmål knyttet til tre sentrale samfunnstema: klima og miljø, Norges forhold til EU og EØS-avtalen, og holdninger til innvandring, fremmedfrykt og rasisme. Disse temaene er både sentrale i folk sin hverdag og knytter Norge tettere til den internasjonale dagsordenen.

Klimaendringer og tap av naturmangfold har blitt stadig tydeligere de siste årene (FN, 2025). Klima og miljø har likevel fått relativt lite plass i det norske mediebildet de siste årene, og var i liten grad tema i forbindelse med stortingsvalget i 2025. Kantars klimabarometer viser at befolkningens interesse for klimasaken daler: der klimaendringer ble forstått som den viktigste utfordringen for Norge i 2020, ligger den nå på femteplass (Livgard, 2024). Unge framstår som mer engasjerte i spørsmål om klima og miljø enn andre, men også blant disse går interessen ned (Skovdahl, 2023).

Ikke desto mindre tyder nye data fra flere land på at unge er mer bekymret for klimaendringer enn eldre generasjoner (Deloitte, 2024; Gregersen, 2024). I den norske befolkningen svarer om lag 45 prosent at de er bekymret for klimaendringer. De som er født etter 1989 uttrykker større bekymring enn eldre aldersgrupper (Gregersen, 2024), men forskjellene har blitt mindre i perioden fra 2021 til 2023. Dette er bakgrunnen for at vi i denne undersøkelsen har valgt å løfte fram klima og miljø med et eget spørsmålsbatteri.

Også Norges forhold til Europa har stått høyt på dagsordenen de siste årene. Siden forrige undersøkelse i 2021, har EØS-avtalens betydning for en rekke samfunnsområder blitt utredet (NOU 2024: 7). I 2024 var det 30 år siden EØS-avtalen ble undertegnet, og den har blant annet sikret Norge tilgang til EUs indre marked med fri bevegelse av varer, kapital, arbeid og tjenester. Ett av poengene som har blitt trukket fram i den offentlige debatten er at dagens yngre generasjoner ikke har hatt anledning til å si sin mening om EU-medlemskap gjennom folkeavstemming. Den forrige avstemmingen var i 1994. Spørsmålet er dermed om dagens unge har et annet syn på EU og EØS enn den eldre generasjonen.

Holdninger til innvandring, fremmedfrykt og rasisme er også temaer som har vært mye diskutert de siste årene. Å bekjempe rasisme og fremmedfrykt har gjennom årene vært et viktig tema for de unge. Til sammenligning er det å begrense innvandring til Norge noe de unge har vært mindre opptatt av (Andresen et al., 2017; Ødegård & Andersen, 2022).

5.1 Holdninger til klima og miljø

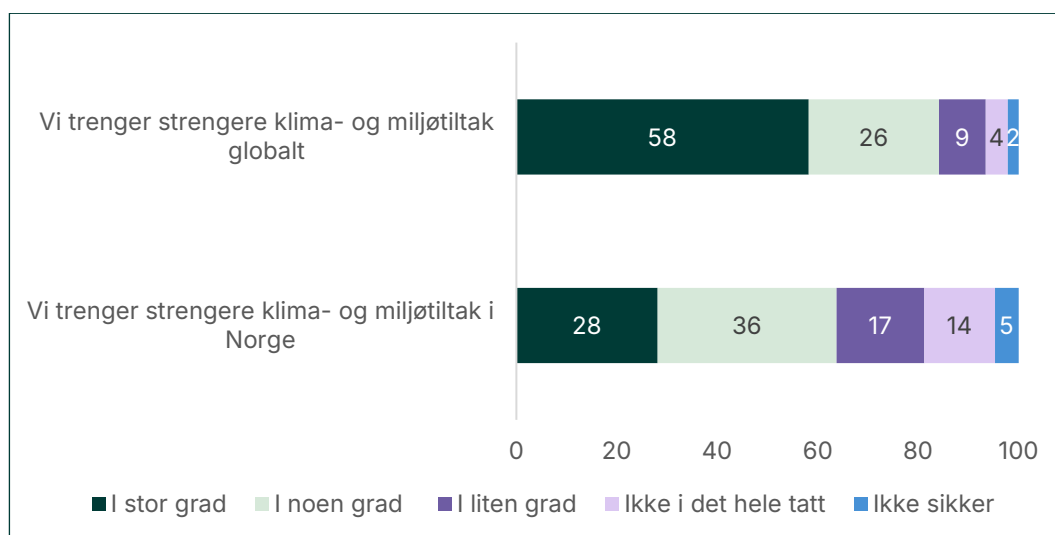
Sterk støtte til strengere klima- og miljøtiltak – men mest globalt

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) har gjennom innbyggerundersøkelsen 2024 kartlagt hvor viktig klima er for innbyggerne. Undersøkelsen viste at sju av ti mener Norge bør prioritere å redusere klimagassutslipp. Det framgår at kvinner, eldre,

høyt utdannede og innbyggere i sentrale strøk er mest opptatt av å prioritere klima. Menn, yngre og personer med fag- eller videregående utdanning legger mindre vekt på dette (DFØ, 2024).

De unge ble spurt om i hvilken grad de er enige i at det er behov for strengere klima- og miljøtiltak, både globalt og i Norge. Langt flere mener at det må strengere tiltak til globalt enn i Norge. Dette kan tyde på at de unge oppfatter både problemet og løsningene på klimakrisen som globale.

Figur 5.1. I hvilken grad er du enig eller uenig i følgende påstander? Prosent (n = 637)

På dette spørsmålet er det i 2025-undersøkelsen noen forskjeller mellom grupper:

- Ikke overraskende er kvinner i større grad enige i påstanden om strengere klima- og miljøtiltak i Norge enn menn. Blant menn svarer 21 prosent at de i stor grad er enige i påstanden, sammenliknet med 35 prosent av kvinnene.
- Blant unge i Oslo og Akershus oppgir 40 prosent at de i stor grad er enige i påstanden, mens andelen i resten av landet er på 25 prosent. Blant skoleelever og studenter oppgir 31 prosent mot 20 prosent av de som er i jobb at de i stor grad er enige.
- Vi finner ingen klare kjønnsforskjeller på spørsmålet om tiltak globalt. Derimot finner vi også her en forskjell mellom Oslo/Akershus og resten av landet. To av tre i Oslo/Akershus er i stor grad enige i påstanden om strengere klima- og miljøtiltak globalt mot 56 prosent i resten av landet.

Også i 2021 ble de unge bedt om å ta stilling til klima og miljø. Da var imidlertid ordlyden annerledes, ved at de ble spurt om i hvilken grad de var opptatte av dette som politisk sak. Da svarte 68 prosent at de i stor eller noen grad var opptatt av strengere klima- og miljøtiltak globalt og 59 prosent var opptatt av strengere tiltak i Norge. Å være enig i en påstand er ikke det samme som å være opptatt av en sak, men vektingen av Norge versus globalt går i samme retning i begge undersøkelsene. Samtidig tyder svarene på at oppslutningen om klimasaken var større i 2017 enn i de senere rundene av ungdomsbarometeret, særlig med tanke på tiltak i Norge.

I denne runden av ungdomsbarometeret nevnte ikke de unge klima blant de første politiske sakene som de er opptatte av. En av informantene fortalte at engasjementet har dabbet av:

Ja, jeg og vennene mine er veldig opptatt av det. Eller, vi pleide å være mer opptatt av det, men på et eller annet tidspunkt ble alle litt sånn «dette her går ikke bra», og så ble det deprimerende, og så stoppet vi å snakke om det (skoleelev).

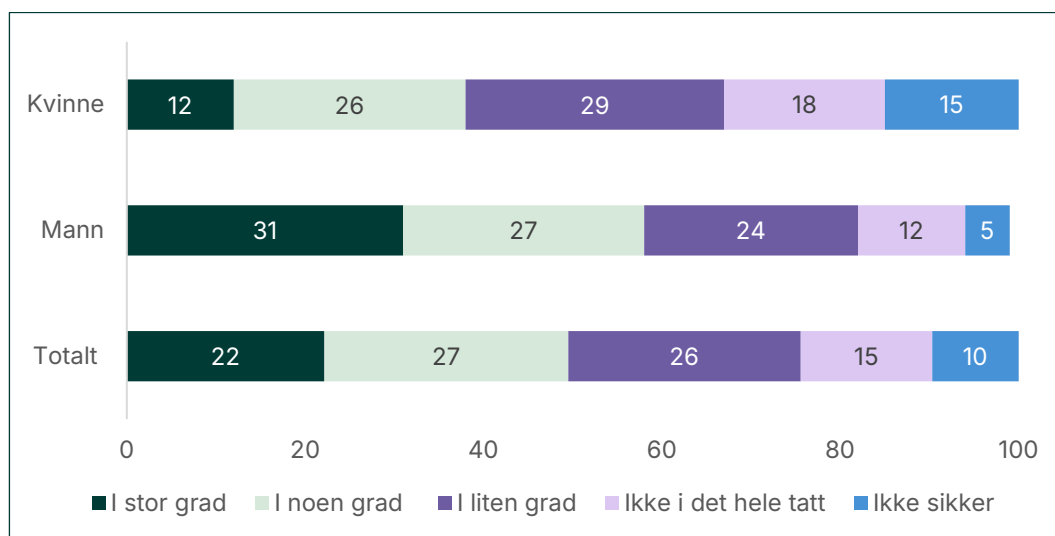
Denne informanten uttrykker samtidig at dalende engasjement handler mer om følelsen av avmakt, enn at problemet oppleves som mindre viktig.

Delte meninger om hva som veier tyngst: arbeidsplasser eller klimatiltak

Diskusjonen om mulige tap av arbeidsplasser som følge av klimatiltak er levende, ikke minst i olje- og gasssektoren. I fagbevegelsen er det mange som er opptatt av at den grønne omstillingen må være rettferdig. Uansett, så må Norge tilpasse økonomien til en verden som omstiller seg bort fra petroleumsvirksomheten (SØA, 2024).

Ungdommene i vårt utvalg har blitt bedt om å ta stilling til påstanden: «Å bevare arbeidsplasser i for eksempel oljebransjen, er viktigere enn klima- og miljøtiltak». Med dette spørsmålet ønsker vi å belyse dilemmaer som oppstår når bærekraft og rettferdig omstilling må balanseres.

Figur 5.2. I hvilken grad er de unge enige eller uenige i påstanden om at å bevare arbeidsplasser i for eksempel oljebransjen er viktigere enn klima- og miljøtiltak, fordelt på kvinner, menn og totalt. Prosent (n = 637)

Svarene viser et stort sprik i holdningene, men med en tendens til at bevaring av arbeidsplasser veier tyngst. Samtidig ser vi forskjeller etter kjønn og om man er yrkesaktiv eller student: Menn (31 prosent) og yrkesaktive (34 prosent) støtter i større grad enn kvinner (12 prosent) og studenter (19 prosent) påstanden om at arbeidsplasser er viktigere enn klima- og miljøtiltak.

«Broen til framtiden» er en samarbeidsallianse mellom en rekke fagforbund, miljøvernorganisasjoner, kirken og forskere. Samarbeidet har blant annet resultert i en rapport om utfordringer knyttet til sysselsetting og kompetanse etter hvert som petroleumsvirksomheten trappes ned. En av konklusjonene er at de sysselsettingsmessige

utfordringene neppe vil være store på nasjonalt nivå, men kan være utfordrende for lokalsamfunn og for kompetanseutviklingen i store leverandørvirksomheter. På individnivå vil det være behov for støtte til ulike typer etterutdanning eller kompetanseutviklingstiltak (SØA, 2024).

Andersen og Huseby (2024) fant i en undersøkelse blant tillitsvalgte i LO-forbundene at arbeidsplasser versus miljøtiltak er et krevende spørsmål å ta stilling til, som er fylt med dilemmaer. De tillitsvalgte kan være positive til omstilling, men de er samtidig bekymret for om den blir sosialt rettferdig og frykt for at arbeidstakere skal miste jobben. Dilemmaene i klimaspørsmålet og Norges oljevirksomhet var også et tema i ett av intervjuene som ble gjennomført i forbindelse med denne undersøkelsen, som vist under:

Jeg tenker ikke så mye på klima, og linjen vi går på er kanskje litt motstridende mot det. Spesielt når det kommer til offshore. Masse autojobber går inn på det med olje. I hvert fall i Norge. Så det er kanskje ikke topp prioritet. Men jeg tenker på det. Jeg tenker jo at det har negative konsekvenser det vi gjør, men vi må ofre litt om vi skal tjene penger (skoleelev).

Økonomien vår er jo basert på oljepenger, og det er jo ikke så bra for klimaet. Men så må man se på det store bildet, hvis Norge slutter med det, hvem er det som starter, og hva er det som blir dårlig for de andre landene, og da må de starte med det fordi vi slutter med det, og da blir det uansett klimaendringer. Så jeg setter heller økonomien foran klima (skoleelev).

Sitatene over illustrerer godt dilemmaene rundt påstanden om at å bevare arbeidsplasser er viktigere enn klima, og at dette er et komplekst tema som også handler om forbrukermønster og internasjonale spørsmål. De illustrerer også godt at unge ikke nødvendigvis tar innover seg at Norge skal inn i en omstilling med mindre avhengighet av olje – selv om dette stadig er noe som tematiseres.

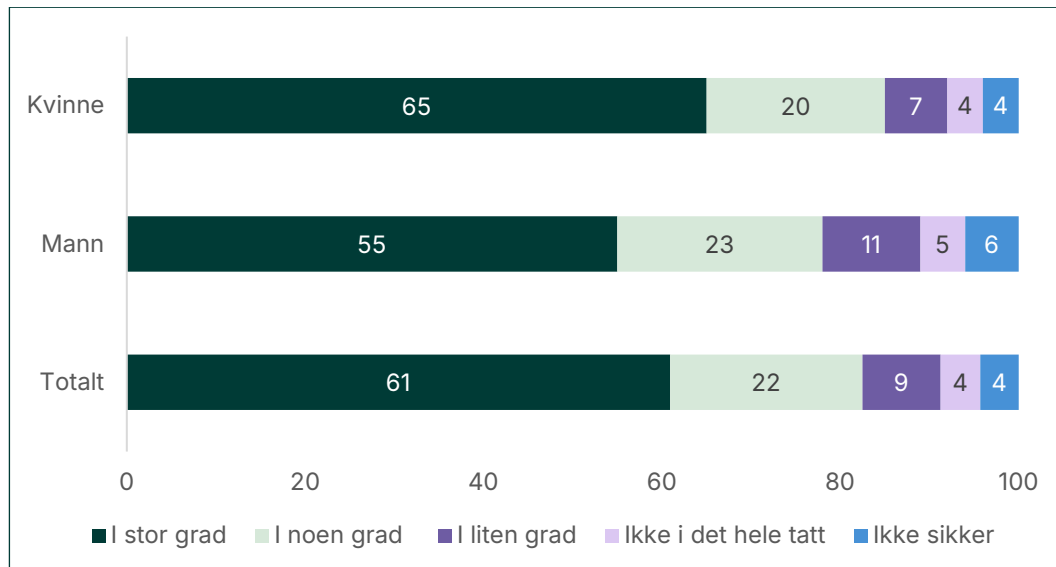
Unge forbinder netthandel med klimaproblemer

Det siste året har det vært mye medieoppmerksomhet rundt kinesiske netthandelsplattformer som Temu, Shein, Wish og AliExpress. Store mengder varer bestilles til Norge via disse plattformene. PostNord beregnet at 15 prosent av all netthandel er via Temu. Ifølge arbeidsgiverorganisasjonen Virke, som har bygget videre på denne beregningen, kommer det om lag 31 000 pakker fra Temu til Norge daglig. Dette tilsvarer 11 millioner pakker årlig (Jordheim, 2025). I en forbrukerundersøkelse gjennomført i Sverige, Norge, Finland og Danmark våren 2024 oppga 36 prosent av den norske befolkningen i alderen 18–79 år at de hadde handlet på Temu de siste tre månedene (PostNord, 2024).

Netthandel via slike plattformer har reist spørsmål om både klima-, miljø-, og helsekonsekvenser. Myndighetene har påpekt at netthandelen kan være problematisk fordi det er funnet helse- og miljøfarlige kjemikalier i produktene fra disse plattformene, og at pakkeflyene flyr direkte fra Kina i stort omfang (Klima- og miljødepartementet, 2025; Klima- og miljødepartementet & Barne- og familiedepartementet 2025).

Dette er noe av bakgrunnen for at ungdommene fikk spørsmål om i hvilken grad de er enige i at netthandelsbutikkene er dårlige for klima og miljø. Vi har ikke spurt om de faktisk kjøper varer fra disse netthandelsbutikkene.

Figur 5.3. I hvilken grad de unge er enige i påstanden om at netthandelsbutikker som Temu, Shein og lignende er dårlige for klima- og miljø. Prosent (n = 637)

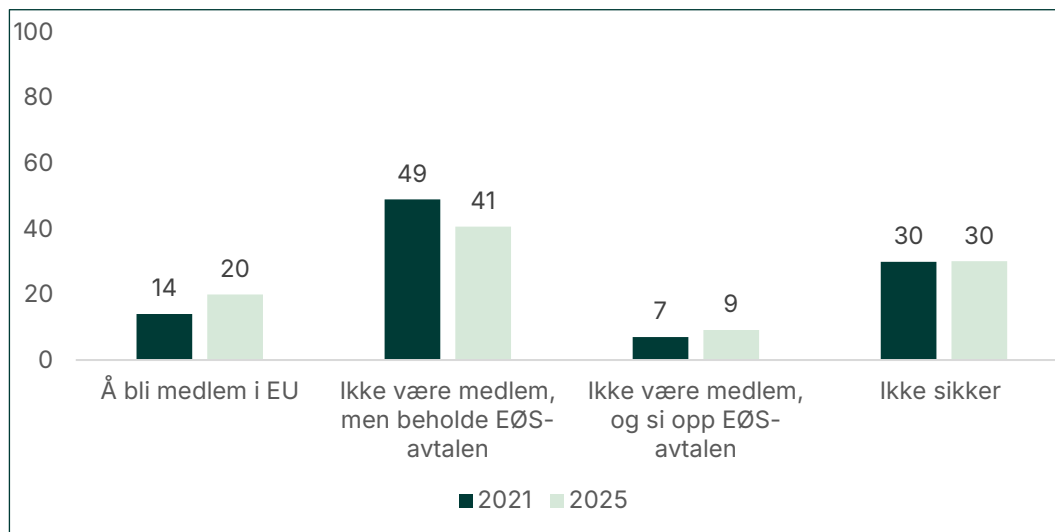
Som vist i figur 5.3 mener et flertall at netthandelsbutikker som Temu og Shein er dårlige for klima og miljø. Seks av ti er i stor grad enige i påstanden, mens ytterligere to av ti mener dette i noen grad. Vi finner også forskjeller mellom kjønn, alder og region. Kvinner er mer tilbøyelige enn menn til å mene at slike butikker er dårlige for klima og miljø, og andelen som i stor grad er enige er særlig høy i Oslo og Akershus (73 prosent, mot 58 prosent i resten av landet). Videre er det flere studenter/skoleelever som oppgir at de i stor grad er enige i påstanden (64 prosent), sammenlignet med yrkesaktive (50 prosent).

5.2 Fire av ti vil beholde EØS-avtalen

EØS-debatten har de siste årene tatt seg opp blant annet fordi den har blitt knyttet til økte strømpriser. Senterpartiet, Rødt, Frp og SV er blant de mest kritiske partiene til EØS-avtalen. Det urolige sikkerhetspolitiske bildet, ikke minst krigen i Ukraina, har samtidig ført til at noen ønsker å starte en ny diskusjon om EU-medlemskap. Andre ønsker å la EØS-avtalen være i fred. For eksempel vedtok SV på landsmøtet i mars 2025 en ny formulering om EØS i lys av det urolige verdensbildet, noe som ble tolket som at de «fredet» EØS-avtalen i forkant av årets valg.

Som i 2021, ble ungdommen spurt om hva de mener Norge vil være best tjent med: 1) å bli medlem, 2) å ikke være medlem, men beholde EØS-avtalen, eller 3) å ikke være medlem og si opp EØS-avtalen.

Figur 5.4. Holdninger til EU og EØS. Hva er Norge best tjent med? i 2021 (n = 1609), 2025 (n = 637). Prosent

Støtten til EU-medlemskap blant unge har økt fra 14 prosent i 2021 til 20 prosent i 2025. De fleste er likevel tilhengere av å ha EØS-avtalen, selv om det er en nedgang fra 49 prosent i 2021 til 41 prosent i 2025. Andelen som verken vil være medlem eller ha EØS-avtalen har steget fra sju til ni prosent. Det er en stor andel på 30 prosent som oppgir «ikke sikker». Det er med andre ord et spørsmål som oppleves som vanskelig å svare på for mange.

Menn og kvinner svarer likt med tanke på å bli medlem av EU, men vi finner også noen kjønnsforskjeller:

- 45 prosent av mennene ønsker ikke medlemskap i EU, men vil beholde EØS-avtalen. Blant kvinnene gjelder dette 37 prosent.
- 13 prosent av mennene ønsker å ikke være medlem og si opp EØS-avtalen, mot fire prosent blant kvinnene.
- 39 prosent av kvinnene svarer «ikke sikker», mens det samme gjelder 23 prosent av mennene.

Det er også forskjeller mellom studenter/skoleelever og de som er i arbeid:

- 22 prosent av studenter/skoleelever er positive til EU-medlemskap, mot 13 prosent blant de i arbeid.
- Sju prosent av studenter/skoleelever vil si opp avtalen, mens dette gjelder 15 prosent av de yrkesaktive.

I 2024 ble et utvalg i befolkningen stilt det samme spørsmålet (Trygstad & Ødegård, 2024). I denne undersøkelsen svarte 25 prosent at de foretrakk et EU-medlemskap, som er en oppgang fra 13 prosentpoeng fra 2016. 39 prosent ville beholde EØS-avtalen, noe som er på omtrent samme nivå som i dette ungdomsbarometeret. 20 prosent ville verken ha EØS-avtalen eller medlemskap. Dette er en atskillig høyere andel enn den vi finner i ungdomsbarometeret (ni prosent i 2025). Det var 16 prosent i befolkningsundersøkelsen som svarte «ikke sikker».

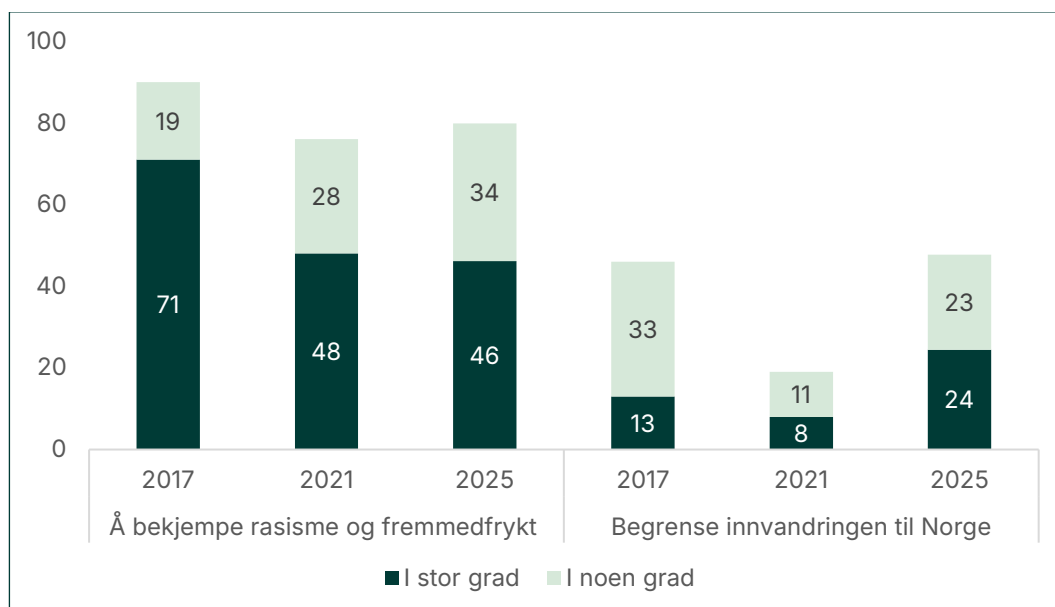
5.3 Innvandring, fremmedfrykt og rasisme

I 2017 var bekjempelse av rasisme og fremmedfrykt en av de viktigste politiske sakene for de unge: 71 prosent svarte at dette «i stor grad» var noe de var opptatt av. I 2021 og i 2025 hadde andelen sunket kraftig. Ser vi på «i stor grad» og «i noen grad» samlet, var 90 prosent enige i 2017, 76 prosent enige i 2021, og 80 prosent i 2025. Selv om andelen har sunket noe fra 2017, mener fortsatt åtte av ti at dette er en viktig politisk sak.

En mulig forklaring på et høyere engasjement i 2017, sammenlignet med i 2021 og 2025, kan være at «Black lives matter»-bevegelsen fikk stor offentlig oppmerksomhet i forbindelse med Donald Trumps første presidentperiode, som startet i januar 2017.

Vi finner også kjønnsforskjeller i vårt utvalg: Godt over halvparten av kvinnene er opptatte av å bekjempe rasisme og fremmedfrykt, mens dette gjelder én av tre menn.

Figur 5.5. Andelene som svarer at de i stor eller i noen grad er opptatte av å bekjempe rasisme og fremmedfrykt og begrense innvandringen til Norge (n = 1001 i 2017, n = 1609 i 2021 og n = 637 i 2025). Prosent

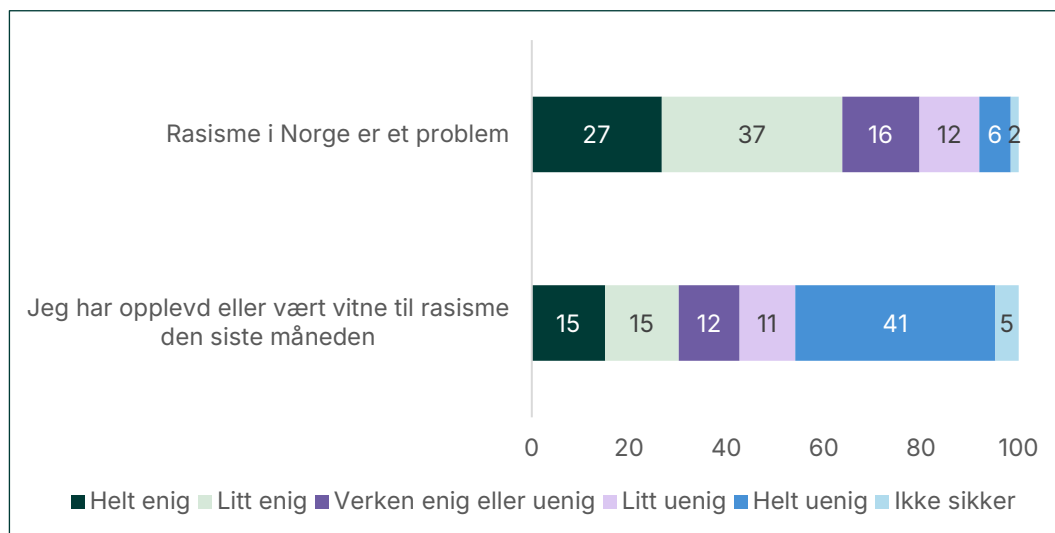
Det har også i 2025 blitt en større andel som er opptatt av å begrense innvandringen til Norge, særlig om man sammenligner med 2021. Ser man «i stor grad» og «i noen grad», under ett, er andelen som ønsker å begrense innvandringen til Norge omtrent lik i 2025 som i 2017. Også i den øvrige befolkningen er det samme tendens (SSB, u.d.). I ungdomsbarometeret er 16 prosent av kvinnene i stor grad opptatte av å begrense innvandringen til Norge. Nesten dobbelt så mange av mennene svarer det samme. 18 prosent i Oslo/Akershus mot 26 prosent i landet ellers sier seg helt enige i at det er viktig å begrense innvandring.

Koronapandemien la sterke begrensninger på innvandringen til Norge (Kirkeberg, 2022). Dette kan være én mulig forklaring på at 2021 skiller seg ut. Samtidig er det ikke nødvendigvis en sammenheng mellom faktisk innvandring og holdninger til innvandring. Det er verdt å ha i bakhodet at det var relativt høy innvandring i 2017 etter flyktningstrømmen i 2015. Den gang satt FrP i regjering, og var ikke i opposisjon. Forskning viser at FrP har større oppslutning når de sitter i opposisjon (Haugsgjerd & Berg, 2024). Dette kan ha hatt betydning for holdninger rundt innvandring som tema i 2017.

Innvandring var også et mindre hett tema i pandemi-valgåret 2021. Innvandring som politisk sak fikk derimot et oppsving i valgkampen 2025. For FrP, som har bred støtte blant unge menn, har begrensning av innvandring vært et sentralt tema.

Deltakerne i undersøkelsen ble også bedt om å ta stilling til påstandene «rasisme i Norge er et problem» og «jeg har opplevd eller vært vitne til rasisme den siste måneden».

Figur 5.6. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Prosent (n = 637)

To av tre svarer at de er helt eller litt enige i påstanden om at rasisme i Norge er et problem. 12 prosent svarer litt uenig og seks prosent er helt uenige. Andelen som er helt eller litt enig ligger på omtrent samme nivå som i 2021 (ikke vist i figur).

Tre av fire kvinner anser dette som et problem, noe som er tilnærmet samme andel som i 2021. I 2025 er rett under halvparten av mennene helt eller litt enige i at rasisme er et problem i Norge, mens seks av ti svarte det samme i 2021.

Påstanden om de hadde opplevd eller vært vitne til rasisme den siste måneden er et forsøk på å avdekke i hvilken grad dette oppleves problematisk i hverdagen. Tre av ti svarer at de er helt eller litt enige i påstanden om at de har opplevd eller vært vitne til rasisme den siste måneden.

Vi ser også forskjeller basert på innvandrerbakgrunn. Blant personer som har minst én forelder født i utlandet, er 39 prosent helt enige i at rasisme i Norge er et problem. Tilsvarende andel blant de uten slik bakgrunn er på 23 prosent. Ikke overraskende har en større andel av de med innvandringsbakgrunn erfaringer med rasisme: 23 prosent oppgir at de selv har opplevd rasisme eller vært vitne til rasisme den siste måneden, mot 13 prosent blant de øvrige.

6 Tillit til samfunnsinstitusjoner og hverandre

Tillit – både til samfunnsinstitusjoner og til andre innbyggere – sies å være grunnsteinen i det norske demokratiet (NOU 2021: 9; DFØ, 2023). Tillit gjør at innbyggere i større grad følger lover, regler og myndighetenes råd, og det er avgjørende for å møte utfordringer som klimaendringer og for beredskap (DFØ, 2023). Både Norge og de andre nordiske landene kjennetegnes av høy grad av tillit sammenlignet med andre OECD-land. Forhold som små forskjeller, lite korrupsjon og kvalifiserte og uavhengige institusjoner bidrar til å øke tilliten i et samfunn (OECD, 2022). Studier viser også at arbeidsledige og folk med en ufrivillig løs tilknytning til arbeidsmarkedet oftere har lavere tillit enn folk med fast jobb (Emmenegger, 2015, gjengitt i Haugsgjerd & Seggaard, 2020).

Hvordan står det til med tilliten blant de unge i en tid preget av stadig nye kriser og stadig mer digitaliserte og fragmenterte medievaner? Som i de tidligere rundene av ungdomsbarometeret, har vi kartlagt de unges tillit til både offentlige institusjoner, og tilliten de har til andre mennesker. Det siste kalles gjerne for den sosiale tilliten (DFØ, 2024).

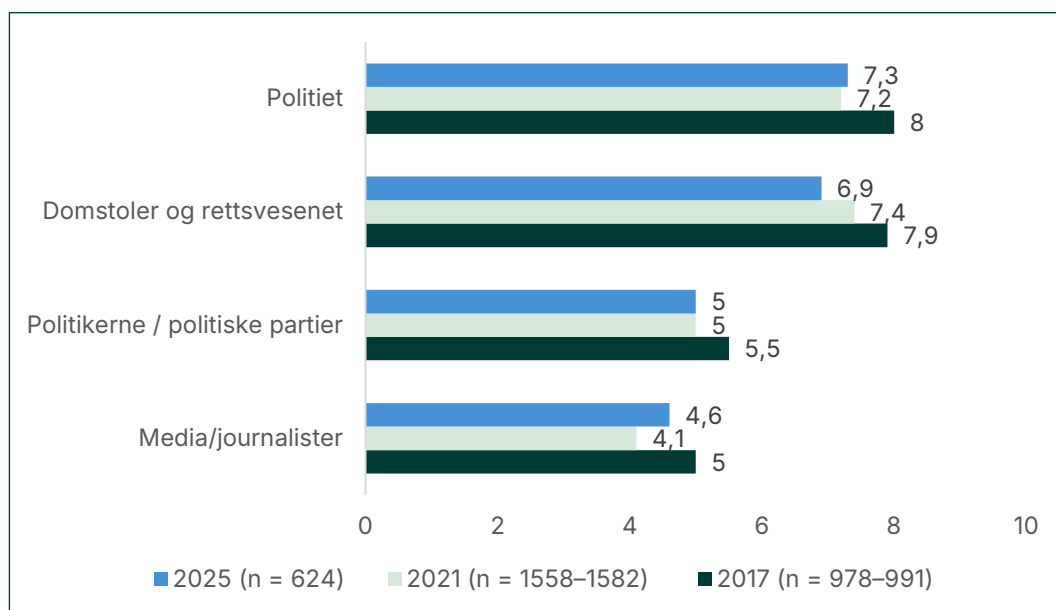
Lavere tillit til offentlige institusjoner, media og medmennesker kan over tid få konsekvenser, blant annet for beredskapen og den norske arbeids- og velferdsmodellen.

6.1 Tillit til samfunnsinstitusjoner speiler befolkningen ellers

Tillit til institusjoner og politikere har generelt gått ned i befolkningen siden 2021 (DFØ, 2024). Det er også en lavere tilfredshet med offentlige tjenester. Det kan være flere årsaker til dette, som krevende internasjonale forhold, kriger og økte levekostnader samt ulike typer politikerskandaler. Denne undersøkelsen viste også at innbyggerne har høyest grad av tillit til domstolene og politiet, og lavest tillit til politiske partier, noe som også reflekteres i ungdomsbarometeret (se figur 6.1).

De unge ble bedt om å svare på en skala fra 0 til 10, der 0 innebærer ingen tillit, mens 10 betyr full tillit til politi, domstoler, politikere og media. Dette spørsmålet er blitt stilt både i 2017, 2021 og 2025.

Figur 6.1. Grad av tillit til ulike samfunnsinstitusjoner. Gjennomsnitt fra en skala fra 0 (ingen tillit) til 10 (full tillit). I 2017 (n = 978–991), 2021 (n = 1558–1582). Prosent

Figurnote: De som svarer «ikke sikker» er tatt ut av beregningen.

Overordnet viser tallene tegn til nedgang i tilliten fra 2017, både til politiet, domstoler og rettsvesen, politikere og media.

I de kvalitative intervjuene ble det uttrykt både høy og lav tillit til politikerne:

Jeg har veldig tiltro til politikere. Tror de går inn i det med gode intensjoner. Men tror at systemet rundt dem ikke spiller dem så gode, at byråkratiet stopper dem (student).

[...] det er litt sånn som man sier at man vil gjerne tro på dem, men man tør ikke å tro på dem. Man er redd for å bli skuffa (yrkesaktiv).

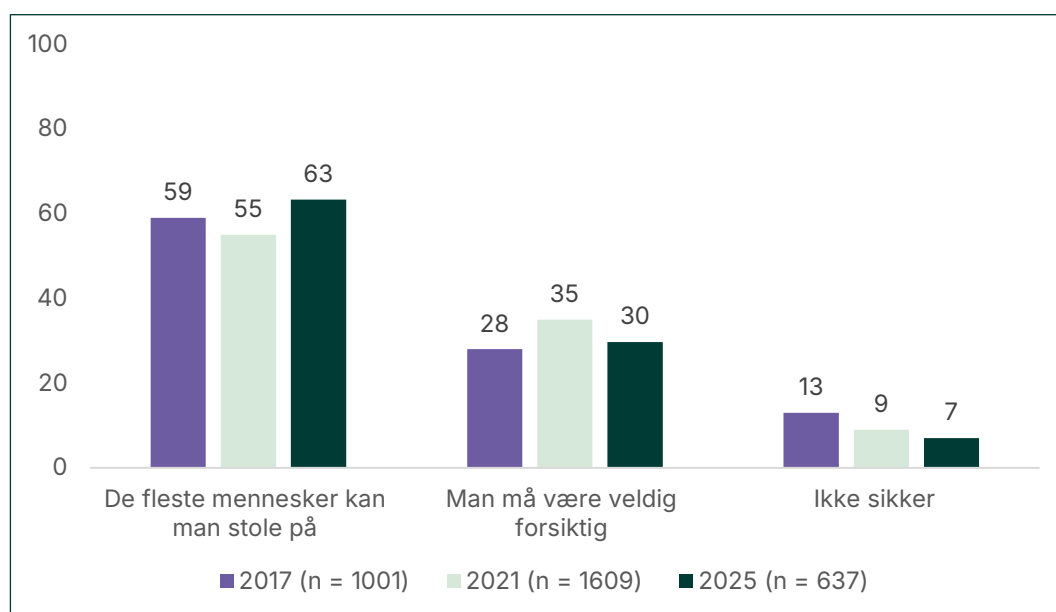
Det er jo veldig mye snakk om at de [politikerne] sier én ting, og så blir det noe helt annet. Selv om jeg ikke er veldig politisk aktiv og ikke bryr meg så veldig mye om hva alle sier i politikken, så får man jo opp TikTokker av at han sier det, men så endrer man mening neste uke, og sånn. Så det er jo litt lite tillit i det, da (skoleelev).

6.2 Høy tillit til andre mennesker

Vi har også spurt om hva slags tillit ungdommen har til sine medmennesker. Tilliten er gjennomgående høy blant de unge: mer enn seks av ti svarer at andre mennesker er til å stole på. Dette er en tydelig økning fra 2021 (se figur 6.2).¹⁴ Sammenlignet med 2017 er endringen mindre og ikke statistisk signifikant. Dette kan tyde på at koronapandemien hadde en viss negativ effekt for tilliten mellom mennesker, og at vi i 2025 er tilbake på samme nivå som før pandemien.

¹⁴ Spørsmålet i figur 6.2 er hentet fra World Value Survey, et globalt forskningsprosjekt om menneskers verdier og tro og hvordan de endrer seg over tid.

Figur 6.2. Syns du de fleste mennesker er til å stole på? I 2017 (n = 1001), 2021 (n = 1609) og 2025 (n = 637). Prosent

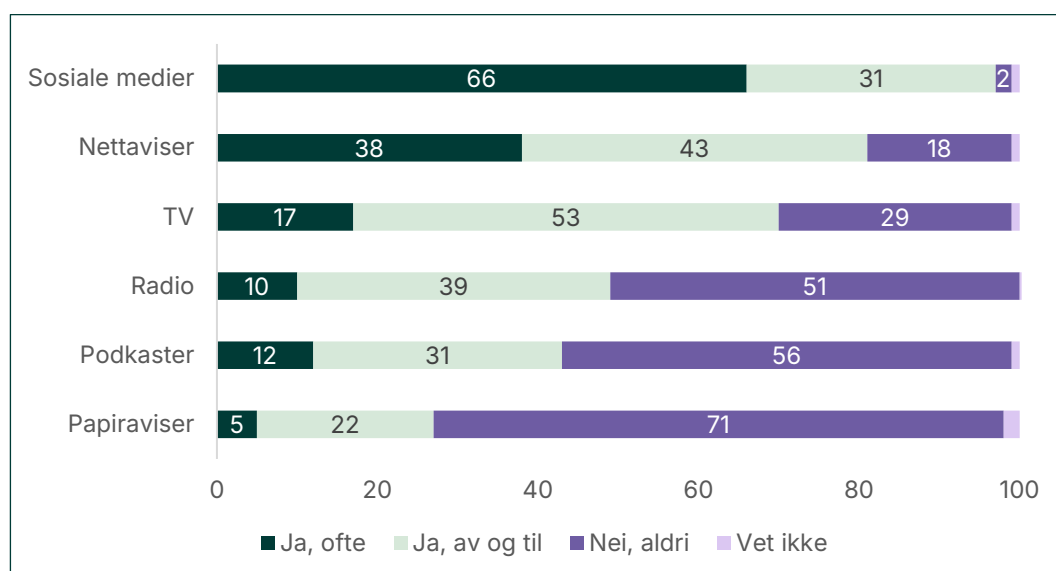
Videre er det 30 prosent som svarer «man må være veldig forsiktig», og sju prosent svarer «ikke sikker» i 2025.

7 Sosiale medier er den viktigste nyhetskilden

Som vist i kapittel 6, har tilliten til media/journalister økt noe fra 2021 til 2025. Dette er interessant, gitt at stadig færre unge bruker de tradisjonelle mediene som en kilde til nyheter. Sosiale medier har blitt den viktigste kilden til informasjon, og spørsmål om falske nyheter preger den offentlige debatten (SSB, 2024; Medietilsynet, 2024). Mens «millennias» (født 1981–1996) var de første til å få nyheter på sosiale medier via Facebook, er det nå kanalen TikTok som dominerer blant de unge (Medietilsynet, 2024a).

Vi spurte hvor de unge får nyheter fra, og nærmest alle (97 prosent) oppgir sosiale medier, enten ofte eller av og til. 81 prosent sier det samme om nettaviser. Papiravisene ser ut til å ha marginal betydning for de unge.

Figur 7.1. Hvor får de unge med seg nyheter fra? Prosent (n = 637)

Medietilsynet (2024) finner en betydelig nedgang i bruken av nettaviser blant unge i aldersgruppen 9–18 år. Amedia lanserte i sommer gratis tilgang på nettaviser for sine yngre lesere mellom 15 og 20 år, som respons på tall fra medietilsynet om at færre unge leser nettaviser (Kolstad, 2025).

TikTok er den største nyhetskilden for de unge: Hele åtte av ti oppgir at de enten ofte eller av og til får med seg nyheter herfra. Dette samsvarer med funn fra Medietilsynet (2024a) i en undersøkelse blant den yngre aldersgruppen (9–18-åringene). Deretter kommer Snapchat (72 prosent), Instagram (71 prosent), Facebook (58 prosent) og til slutt YouTube (39 prosent). I tillegg oppgir 45 prosent at de ofte eller av og til får nyheter fra andre sosiale medier.

Hva de unge får av nyheter i sosiale medier ble tema i ett av gruppeintervjuene, hvor det blir klart at det dukker opp mye varierte nyheter på TikTok, som sitatene under viser:

Jeg tror jeg får det meste av nyheter fra TikTok, kanskje litt Youtube, men ikke så mye TV-kanaler. [...] Det er alt mulig som dukker opp. Sånn som i går var det Charlie Kirk, liv på mars, noe om Nepal, et stort bygg. Og så at i Frankrike hadde de kastet ut ministeren eller noe sånt, og fått ny allerede, masse sånt (skoleelev).

En annen informant forteller om andre type nyheter fra TikTok:

Jeg får relativt mye forskningsnyheter, biologi, astronomi, havliv, men jeg får også mye nyheter om rare dystopiske ting som skjer i USA (skoleelev).

I høringsnotatet om forslag til lov om aldersgrenser for bruk av sosiale medier understrekes det at algoritmer påvirker hva unge ser på sosiale medier og at dette kan bidra til et skjevt bilde av virkeligheten. Det kan påvirke barn og unges meningsdannelse negativt (Barne- og familiedepartementet & Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet. (2025).

Medietilsynet (2024b) peker på at det i utgangspunktet er positivt at unge følger med på nyheter, men problematisk at dette i stor grad skjer via ikke-redaktørstyrte sosiale medier. 66 prosent av unge mellom 13 og 18 år har, i løpet av det siste året, kommet over nyheter de mistenkte var falske eller usanne, og dette stort sett i sosiale medier (Medietilsynet, 2024a). Ungdommene er bevisste på utfordringene, men oppsøker i liten grad redaktørstyrte medier – som først og fremst brukes til faktasjekk (Medietilsynet, 2024a).

I spørreundersøkelsen har vi ikke kartlagt tillit til sosiale medier, men dette var et tema i flere av intervjuene. Da vi spurte om kildekritikk og hvordan de sjekker om nyhetene de får med seg er sanne, svarte en informant:

Man må jo ha litt kildekritikk. Kan ikke bare tro på alt man leser (skoleelev).

Mens en annen svarte:

Nei, jeg skal være ærlig og si at jeg kanskje ikke sjekker det [kildene] så mye. [...] Når det kommer opp i Dagbladet eller i VG er det litt mer troverdig. Men det er litt sånn at om jeg ser noe dukke opp flere ganger [i sosiale medier], tenker jeg 'ok, da er det sikkert sant' (skoleelev).

Relativt sett oppleves dermed de tradisjonelle mediene som mer tillitvekkende enn andre kilder i sosiale medier. Samtidig er det ikke nødvendigvis slik at de unge har et bevisst forhold til kildene bak informasjonen de får opp i for eksempel TikTok. Om dette skal tolkes som et uttrykk for tillit til at informasjonsflyten fra sosiale medier er til å stole på, er imidlertid ikke sikkert. I våre intervjuer ble det også uttrykt mer direkte skepsis til sosiale medier som nyhetskilde, som sitatene under viser:

Unge er jo på sosiale medier, så det er mye eksponering for informasjon der, spesielt i forkant av valg og under valg og sånn. Men jeg er nok obs på informasjonen jeg tilegner meg og hvilken algoritme du har på sosiale medier (student).

Store selskaper har masse ressurser og kan pumpe ut hva de vil. [...] For meg er det viktig å få dette begrenset. [...] Noen holdninger er altfor dominerende på nett, uten å være like synlige i virkeligheten, og det påvirker folk (student).

8 Avslutning

Ungdomsbarometeret har som mål å bidra med kunnskap om unges holdninger til utdanning, yrkesvalg, fagforeninger og politiske spørsmål. Undersøkelsen ble første gang gjennomført i 2017, deretter i 2021 og nå i 2025. Dette gjør at vi kan se utvikling over tid.

Det er blandede signaler fra Ungdomsbarometeret 2025. Overordnet er trygghet og rettferdighet fremdeles sentrale stikkord for dagens ungdom, noe som har vært gjennomgående i alle de tre undersøkelsene som er gjennomført. Dagens 16–25-åringer ser også i stor grad optimistisk på framtiden, tross en urolig verdenssituasjon og en vedvarende klimakrise. Optimismen er noe som bekreftes i svarene fra Ungdata (Bakken, 2025). Men det gjelder ikke på alle områder. Grovt sagt, er ungdommen optimistiske på egne vegne, for eksempel når det gjelder å få arbeid som passer til utdanningen, men pessimistiske når det gjelder utviklingen for dem som sliter på den ene eller andre måten.

Det er mange som tror at det blir flere unge i årene framover som står utenfor utdanning og arbeidsliv. Blant bekymringene er også den økende ulikheten. Et stort flertall av de unge i dette utvalget mener at det er viktig å redusere forskjellene mellom folk. Det er imidlertid mindre tro på at det er mulig å få til. Videre mener majoriteten at det er riktig at alle får full lønn under sykdom. Under halvparten tror imidlertid at det fortsatt er slik ti år fram i tid. Disse resultatene kan være påvirket av at utenforskap, økende ulikhet og fattigdom og sykelønnsordningen har vært sentrale temaer i offentligheten i løpet av de siste to til tre årene.

Det er noen tegn som tyder på en mindre idealistisk holdning i 2025 sammenliknet med tidligere undersøkelser. Høy lønn har fått større betydning for valg av yrke, og det er litt større misnøye med den lønna man har. En jobb med betydning for samfunnet tillegges mindre vekt enn for åtte år siden. I tillegg er det en høyere andel unge enn for fire år siden som mener det er riktig å redusere skattene for å skape flere arbeidsplasser og vekst i økonomien. At lønn har fått større betydning for den enkelte, henger trolig nært sammen med prisstigning og dyrtid. Høyere lønn var for eksempel det enkeltområdet som tillitsvalgte i LO-forbundene satte øverst på prioriteringslista i forbindelse med LO-kongressen i 2025 (Andersen & Ødegård, 2025). Det vil være interessant å følge med på om denne trenden blant de unge er vedvarende, eller om den er så tett knyttet til økte priser som antatt.

Skattelette knyttet til verdiskapning var videre et sentralt tema i valgkampen. Dette ble også heftig debattert blant de yngste velgerne i forbindelse med skolevalgene, noe som trolig kom av en stor diskusjon om formueskatt i «den voksne» valgkampen. Men, som nevnt er signalene fra ungdommen blandede. At skattelettelser og verdiskapning har fått et visst gjennomslag, og mest i den mannlige delen av utvalget, hindrer ikke en ganske stor oppslutning i å mene at økte skatter er viktig for å opprettholde sentrale velferdsordninger, som utdanning, helsevesen og eldreomsorg.

Fast og passelig fleksibelt er stikkord for de unges holdning til arbeidshverdagen. Det har vært stor oppmerksomhet om unge arbeidstakers tilsynelatende behov for et mer fleksibelt arbeidsliv. Det stemmer ikke nå, og heller ikke ut fra resultatene fra ungdomsbarometrene i 2017 og 2021. Nesten sju av ti mener at mulighetene for fast jobb er svært viktig for valg av yrke. Tre av ti svarer at det er viktig å kunne «jobbe hvor de vil» og at det er viktig å bestemme arbeidstiden selv. Videre topper «et trygt arbeidsliv» lista over prioriterte politiske saker. Det er derfor grunn til å spørre hva som gjør ønsket om større fleksibilitet blant unge til en så seiglivet myte. Denne og tidligere rapporteringer om ungdoms holdninger til arbeidslivet kan imidlertid bidra til å balansere debatten om generasjon Z.

Det har gjennom en årrekke vært bekymring for at andelen fagorganiserte i det norske arbeidsmarkedet skal synke. Organisasjonsgraden, det vil si andelen arbeidstakere som er med i en fagforening, har vært stabil de siste 25 årene. Rundt halvparten er fagorganiserte, og de yngste arbeidstakerne i vårt utvalg er nesten der (46 prosent er medlem i en fagforening). Blant resultatene fra ungdomsbarometeret i 2025 er det imidlertid noe annet som burde bekymre fagbevegelsen: Blant de uorganiserte som er yrkesaktive er det én av fire som ikke vet hva en fagforening er. Det er vanskelig å si hvem som svikter på dette området. Men basert på at de unge henter omtrent alle sine nyheter fra sosial medier, er det nærliggende å tro at fagbevegelsen er for lite aktiv i de rette kanalene. Det er også rimelig å anta at dette har sammenheng med lite opplæring i skoleverket om dette temaet.

Den norske samfunnsmodellen er basert på en høy organisasjonsgrad, både på arbeidstaker- og arbeidsgiversiden, og på at partene i arbeidslivet samarbeider. Denne modellen er i stor grad basert på tillit. Det er lite som tyder på at det er i ferd med å forvitte, selv om unge har noe mindre tillit til sentrale samfunnsinstitusjoner i denne undersøkelsen sammenliknet med svarene fra 2017. Det kan i utgangspunktet være en berettiget frykt for at tilliten til politi, rettsvesen, politikere og journalister undergraves når undersøkelsen viser at den viktigste nyhetskilden er sosial medier. Det øker risikoen for falske og ufiltrerte nyheter, og unge kan dermed være ekstra sårbare for negativ påvirkning.

Troen på vårt demokratiske system synes å være intakt. Valgdeltakelsen i stortingsvalget 2025 var den høyeste siden 1989, og totalt brukte åtte av ti stemmeretten sin. Det var spesielt en stor økning blant unge menn som brukte stemmeretten, og den var aller størst blant dem mellom 20 og 25 år. Rundt 72 prosent av menn mellom 18 og 25 år stemmer, og dette gjelder rundt 80 prosent av kvinnene i samme aldersgruppe (Risberg, 2025).

Som svarene og sammenlikningene i denne rapporten viser, så skiller 2021 seg ut på flere områder uten at det er et klart mønster i forskjellene. Dette kan trolig forklares med at 2021-undersøkelsen ble foretatt under koronapandemien. Den preget samfunnet i mer enn halvannet år, som er lang tid for unge mennesker. I ungdomsbarometeret fra 2021 var sju av ti enige i at ungdom hadde vært spesielt hardt rammet av pandemien. Det var også 35 prosent som svarte at de var blitt mer bekymret for framtiden som følge av koronapandemien (Ødegård & Andersen, 2022). En lengre tidslinje, for eksempel en gjentakelse av undersøkelsen om fire år, vil kunne gi sikrere svar på dette.

9 Referanser

- Alsos, K. & Dølvik, J. E. (eds) (2021). The future of work in the Nordic countries. Opportunities and challenges for the Nordic working life models. Temanord 2021-520 Nordic council of ministers
- Andersen, R. K. & Ødegård, A. M. (2025). *Tillitsvalgtes prioriteringer for neste kongressperiode* (Faktaflak, mai 2025). Fafo. <https://www.fafo.no/publikasjoner/faktaflak/tillitsvalgtes-prioriteringer-for-neste-kongressperiode>
- Andersen, R. K., & Huseby, J. S. (2024). *Tillitsvalgt i det grønne skiftet: En undersøkelse blant tillitsvalgte i LO-forbundene* (Fafo-notat 2024:14). Fafo. <https://www.fafo.no/publikasjoner/fafo-notater/tillitsvalgt-i-det-gronne-skiftet>
- Andresen, S., Strand, A. H. & Ødegård, A. M. (2017). *Fagforbundets ungdomsbarometer 2017* (Fafo-rapport 2017:32). <https://www.fafo.no/publikasjoner/fafo-rapporter/fagforbundets-ungdomsbarometer-2018>
- Altinn. (2025, 17. mars). *Frilanser*. <https://info.altinn.no/starte-og-drive/starte/for-oppstart/frilanser/>
- Aspøy, T., Jesnes, K. & Ødegård A. M. (2025). *Ungdoms holdninger til ulikhet, fleksibilitet i arbeidshverdagen, boligpolitikk og sykelønn* (Faktaflak, august 2025). https://www.fafo.no/ima-ges/pub/2025/Faktaflak_Fagforbundets_ungdomsbarometer.pdf
- Bakken, A. (2025). *Ungdata 2025. Nasjonale resultater* (NOVA Rapport 4/25). Velferdsforskningsinstituttet NOVA. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/11250/3211814>
- Bakken, A. (2021). *Ungdata 2021. Nasjonale resultater* (NOVA Rapport 8/21). Velferdsforskningsinstituttet NOVA. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/11250/2767874>
- Barne- og familiedepartementet & Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet. (2025). Høring av forslag til lov om aldersgrense for bruk av sosiale medier. Regjeringen.no. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-av-forslag-til-lov-om-aldersgrense-for-bruk-av-sosiale-medier/id3114359/?expand=horingsnotater>
- Bye, L. S. & With, M. L. (2023). *Levekårsundersøkelsen om arbeidsmiljø 2022. Dokumentasjonsnotat* (SSB-notat 2023/57). Statistisk sentralbyrå.
- Bøckmann, E. (2024) *Ulikhetsbarometeret – utvikling i inntektsulikhet 2006–2019* (Faktaflak, desember 2024). Fafo. <https://www.fafo.no/publikasjoner/faktaflak/ulikhetsbarometeret-utvikling-i-inntektsulikhet-2006-2019>
- Deloitte. (2024). *Deloitte's 2024 Gen Z and Millennial Survey finds these generations stay true to their values as they navigate a rapidly changing world*
- Deloitte Insights. <https://www.deloitte.com/global/en/about/press-room/deloitte-2024-gen-z-and-millennial-survey.html>
- Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). (2024). *Klima og bærekraft. Innbyggerundersøkelsen 2024*. <https://dfo.no/undersokelser/innbyggerundersokelsen/klima-og-baerekraft>
- Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). (2024). *Innbyggerundersøkelsen 2024: Nedgang i tillit og tilfredshet*. <https://dfo.no/nyhetsarkiv/innbyggerundersokelsen-2024-nedgang-i-tillit-og-tilfredshet>
- Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). (2023). *Hva skaper tillit til myndighetene?* <https://dfo.no/blogg/hva-skaper-tillit-til-myndighetene>
- Fløtten, T. (2024). *Ulikhetsbarometeret – hva påvirker ulikheten?* (Faktaflak, desember 2024). Fafo. <https://www.fafo.no/publikasjoner/faktaflak/ulikhetsbarometeret-hva-pavirker-ulikheten>
- Fløtten, T., Kavli, H. C. & Trygstad, S. (Red.). (2023). *Ulikhetens drivere og dilemmaer*. Universitetsforlaget.
- FN. (2025, 17. juni). *Klimaendringer*. <https://fn.no/tema/natur-og-klima/klimaendringer>
- Furholt, J. & Børing, P. (2025). *Kompetanse og arbeidskraft: Analysar frå NHOs kompetansebarometer 2024* (Rapport 2025:2). NIFU. <https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/handle/11250/3172955>

- Furåker, B., Håkansson, K. & Karlsson, J. C. (Red.). (2007). *Flexibility and stability in working life*. Palgrave Macmillan.
- Fyhn, T., Radlick, R. L. & Sveinsdottir, V. (2021). *Unge som står utenfor arbeid, opplæring og utdanning (NEET). En anayse av unge i NEET-kategorien* (Rapport 2-2021). NORCE Norwegian Research Centre.
- Gregersen, T. (2024). *Bekymring for klimaendringer*. Medborgertrender. Norsk Medborgerpanel, Universitetet i Bergen. <https://medborgertrender.netlify.app/notat/klimabekymring>
- Grønmo, S., Nilsen, A. & Christensen, K. (Red.). (2021). *Ulikhet. Sosiologiske perspektiver og analyser*. Fagbokforlaget.
- Haugsgjerd, A. & Segaaard, S. B. (2020). *Politisk tillit, lokaldemokrati og legitimitet. Kunnskapsstatus og utviklingstrekk* (Rapport 2020:6). Institutt for samfunnsforskning.
- Hessetvedt, S. & Seehuus, S. (2025). *Kjønnsgapet i stemmegivning og unge menn. Et notat basert på Valgundersøkelsen 1957-2021 og CORE SURVEY 2022* (Notat 2025:1). Institutt for samfunnsforskning.
- Haugsgjerd, A., Bergh, J. (2023). *Explaining the Surge of the Populist Radical Right: A Time-Series Analysis of the Effects of Immigration and the Economy in Norway*. Political Behavior. Volume 46, 1633–1652 (2024). <https://doi.org/10.1007/s11109-023-09887-6>
- Ingerød, J., Røtnes, R., Wergeland, O. B., Houeland, C., Dapi, B. & Tennbakk, B. (2024). *Rettferdig grønn omstilling* (Rapport 4-2004). Samfunnsøkonomisk analyse (SØA). <https://samfunnsokonomisk-analyse.no/publikasjoner/rettferdig-gronn-omstilling>
- Jia, Z., Kornstad, T., Stølen, N. M., & Hjemås, G. (2023). *Arbeidsmarkedet for helsepersonell fram mot 2040* (Rapporter 2023/2). Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/artikler/arbeidsmarkedet-for-helsepersonell-fram-mot-2040/_/attachment/inline/487396f0-0469-49de-8b79-092941ac346f:9861f0cf62d33b5643028f02e0e8f7c22f80a709/RAPP2023-02.pdf
- Jordheim, H.M. (2025). *Tror Temu vil satse mer på Europa: – Har fritt spillerom i Norge*. E24. <https://e24.no/naeringsliv/i/vgGVp4/tror-temu-vil-satse-mer-paa-europa-har-fritt-spillerom-i-norge>
- Jordhus-Lier, D. (2023). *Fokusgrupper som metode*. Cappelen Damm.
- Keeter, S. (2015). *From Telephone to the Web: The Challenge of Mode of Interview Effects in Public Opinion Polls*. Pew Research Center. https://www.pewresearch.org/2015/05/13/from-telephone-to-the-web-the-challenge-of-mode-of-interview-effects-in-public-opinion-polls/?utm_source=Pew+Research+Center&utm_campaign=584e6a283d-&utm_medium=email&utm_term=0_3e953b9b70-584e6a283d-399898261
- Kirkeberg, M. I. (2022). *Innvandringen tilbake på samme nivå som før pandemien*. Statistisk Sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/statistikk/innvandrere-etter-innvandringsgrunn/artikler/innvandringen-tilbake-pa-samme-niva-som-for-pandemien>
- Klima- og miljødepartementet. (2025). *Ber om flere kontroller med produkter kjøpt på nett*. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/kontroll-med-netthandel/id3087653/>
- Klima- og miljødepartementet & Barne- og familiedepartementet. (2025). *Møter distributører om Temu og netthandel*. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/mote-om-temu/id3101749/>
- Kolstad, J. E. (2025, 28. juni). *Færre unge les nettaviser: No får Tiril (17) og Isabella (16) gratis tilgang*. NRK. https://www.nrk.no/vestland/gratis-avis-til-ungdom__-trur-det-blir-fleire-som-folge-med-no-1.17467822
- Kristiansen, N. (2025). *Unge har leieskam*. Forskning.no. <https://www.forskning.no/barn-og-ungdom-boligmarkedet-okonomi/unge-har-leieskam-har-blitt-fortalt-hele-livet-at-det-er-viktig-a-kjope-bolig/2541833>
- Leslie, B., Anderson, C., Bickham, C., Horman, J., Overly, A., Gentry, C., Callahan, C. & King, J. (2021). *Generation Z Perceptions of a Positive Workplace Environment*. Employee Responsibilities and Rights Journal (2021). Volume 33: 171–187. Springer. <https://doi.org/10.1007/s10672-021-09366-2>

- Livgard, E. F. (2024). *Klima er fortsatt viktig, men for de fleste er det andre forhold som betyr mer i hverdagen*. Kantar. <https://kantat.no/kantar-tns-innsikt/klimabarometeret-oktober-2024/>
- Medietilsynet. (2024a). *Barn og medier 2024 – en undersøkelse om 9–18-åringers medievaner*. https://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/barn-og-medier-undersokelser/2024/241128_barn_og_medier_2024.pdf
- Medietilsynet. (2024b). *Ny undersøkelse fra Medietilsynet: Sosiale medier er nyhetskilden barn og unge bruker oftest*. <https://www.medietilsynet.no/nyheter/aktuelt/ny-undersokelse-fra-medietilsynet-sosiale-medier-er-nyhetskilden-barn-og-unge-bruker-oftest/>
- Meld. St. 31 (2023–2024). *Perspektivmeldingen 2024*. Finansdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/7400c9d08a5543b8912fbf700f3344fd/no/pdfs/stm202320240031000dddpdfs.pdf>
- Meld. St. 33 (2023–2024). *En forsterket arbeidslinje – flere i jobb og færre på trygd*. Arbeids- og inkluderingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-33-20232024/id3052167/>
- Meld. St. 14 (2019–2020). *Kompetansereformen – Lære hele livet*. Kunnskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-14-20192020/id2698284/>
- Mordal, T. L. (1989). *Som man spør, får man svar. Arbeid med survey-opplegg*. Tano Aschehoug.
- Nav. (2025). *Bedriftsundersøkelsen 2025: Norske virksomheter mangler 39 000 personer*. <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kunnskap/analyser-fra-nav/nyheter/bedriftsundersokelsen-2025-norske-virksomheter-mangler-39-000-personer>
- Nergaard, K. (2024). *Organisasjonsgrader, tariffavtaledekning og arbeidskonflikter 2022* (Fafo-notat 2024:05). Fafo. <https://www.fafo.no/publikasjoner/fafo-notater/organisasjonsgrader-tariffavtaledekning-og-arbeidskonflikter-2022>
- Nergaard, K. & Svarstad, E. (2021). *Fagorganisering blant unge nyansatte – hva betyr «et kollektivt trykk»? Søkelys på arbeidslivet 02/2021* (Volum 38). <https://doi.org/10.18261/issn.1504-7989-2021-02-0>
- Nergaard, K. (2020). *Holdninger til fagorganisering. En undersøkelse blant lønnstakere* (Fafo-rapport 2020:33). Fafo. <https://www.fafo.no/publikasjoner/fafo-rapporter/holdninger-til-fagorganisering>
- NHO. (2024). *Sykefravær*. <https://www.nho.no/analyse/tema-okonomisk-overblikk/sykefravar/>
- Norsk eiendomsmeglerforbund. (2024) *Foreldrehjelp*. <https://nef.no/wp-content/uploads/2024/04/Foreldrehjelp.pdf>
- NOU (2025: 1) *Felles ansvar, felles gevinst – Partssamarbeid for kompetanseutvikling i arbeidslivet*. Kunnskapsdepartementet. https://www.regjeringen.no/contentassets/880adad438d2443fa9c892709d6afc48/no/pdfs/nou202520250001_kdddpdfs.pdf
- NOU 2024: 7. (2024). *Norge og EØS. Utvikling og erfaringer*. Utenriksdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2024-7/id3033576/>
- NOU 2021: 9. (2021). *Den norske modellen og fremtidens arbeidsliv. Utredning om tilknytningsformer og virksomhetsorganisering*. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2021-9/id2862895/>
- NRK. (2025). *Stor økning i valgdeltakelse blant unge*. <https://www.nrk.no/nyheter/stor-okning-i-valgdeltakelse-blant-unge-1.17576815>
- NRK Debatten. (2024). *Forlag om å kutte i sykelønnen provoserer*. https://www.nrk.no/norge/debatten_-forslag-om-a-kutte-i-sykelonnen-provoserer-1.17056640
- OECD. (2022). *Drivers of Trust in Public Institutions in Norway*. OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/81b01318-en>
- OECD. (2018). *Norway country note: Skills for Jobs* [Rapport]. OECD Skills for Jobs. https://www.oecdskillsforjobsdatabase.org/data/country_notes/Norway%20country%20note.pdf
- OECD. (2024). *OECD Economic Surveys: Norway 2024*. OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/cb13475f-en>
- Oppegaard, S. M. N., Trygstad, S. C. & Reegård, K. (2025). *Den fremtidige arbeidsdag* (Fafo-rapport 2025:22). Fafo. <https://www.fafo.no/en/publications/fafo-reports/den-fremtidige-arbeidsdag>

- Paskov, M. (2025). Same class, different work conditions: Autonomy and authority in the workplace across nations. *International Sociology*, 0(0). <https://doi.org/10.1177/02685809251359287>
- PostNord. (2024). *E-commerce in the Nordics 2024*. PostNord. <https://www.postnord.no/sites-assets/pdfs/pn-e-commerce-in-the-nordics-2024.pdf>
- Risberg, T. (2025). Flere unge menn stemte ved årets stortingsvalg. <https://www.ssb.no/valg/stortingsvalg/statistikk/valgdeltakelse/artikler/flere-unge-menn-stemte-ved-arets-stortingsvalg>
- Røberg, K. I. K., Svare, H., Dahl, E. M. & Nørgaard, E. (2024). *YS Arbeidslivsbarometer 2024: Norsk arbeidsliv 2024 – Kontroll og tillit på jobb*. Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS). https://ys.no/wp-content/uploads/2024/08/YSAB_2024_120824-1.pdf
- Sánchez-Hernández, M. I., González-López, O., Mateos, M. & Tato-Jiménez, J.-L. (2019). Work-Life Balance in Great Companies and Pending Issues for Engaging New Generations at Work. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16, 1-18. <https://doi.org/10.3390/ijerph16245122>
- Skovdahl, I. (2023). Rapport overrasker: Unges klimaengasjement har stagnert. Altinget. <https://www.altinget.no/artikkel/rapport-overrasker-unges-klimaengasjement-har-stagnert>
- STAMI. (2024). Faktabok om arbeidsmiljø og -helse (2024). STAMI-rapport, årgang 25., nr. 7, Oslo: Statens arbeidsmiljøinstitutt.
- SSB. (2025). Arbeidskraftundersøkelsen. Statistikkbanken tabell 13760.
- SSB. (2025). Arbeidsledighet i Norge. <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/artikler/arbeidsledighet-i-norge>
- SSB. (2025). Hva er NEET? <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/faktaside/hva-er-neet>
- SSB. (2024) Fakta om likestilling. <https://www.ssb.no/befolkning/faktaside/likestilling>
- SSB (u.d.) Holdning til innvandrere og innvandring. <https://www.ssb.no/statbank/table/08783/>
- SSB. (u.d.). Tabell 11714: Uføretrygdde, etter kjønn, alder og utdanningsnivå 2015–2024. <https://www.ssb.no/statbank/table/11714/>
- Stordalen, E. (2025). Gen Z – den krevende generasjonen? Innlegg på NHOs årskonferanse. <https://www.arskonferansen.no/artikler/gen-z---den-krevende-generasjonen>
- Storstad, O., Caspersen, J., & Wendelborg, C. (2023). *Ett steg fram og to tilbake: Demokratiforståelse, holdninger og deltakelse blant norske ungdomsskoleelever*. NTNU Samfunnsforskning. <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/2023/iccs-2022-rapport-om-medborgerskap/>
- Støren, K. S. (2025). *Det har blitt mye dyrere å bo*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/bolig-og-boforhold/artikler/det-er-blitt-mye-dyrere-a-bo>
- Udir. (2025). *Fakta om fagopplæringa 2024*. https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-fag-og-yrkesopplaring/analyser/2025/fakta-om-fagopplaringa-2024/?utm_source=chatgpt.com
- Utdanningsdirektoratet. (2024). Gjennomføring av videregående opplæring. <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-videregaende-skole/analyser/2024/gjennomforing-av-videregaende-opplaring/>
- Ødegård, G., Hellevik, T. & Grødem, A. S. (2025). Vil generasjon Z bære velferdsstaten? (Kort oppsummert nr. 3). OsloMet/NOVA.
- Ødegård, A.M. & Andersen, R. K. (2022). *Fagforbundets ungdomsbarometer 2021* (Fafo-rapport 2022:20). Fafo. <https://www.fafo.no/publikasjoner/fafo-publikasjoner/fagforbundets-ungdomsbarometer-2021>
- Østhus, A., & Evensen, A. I. (2024, 14. mai). *Stadig færre leser papiraviser*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/tids-og-mediebruk/statistikk/norsk-mediebarometer/artikler/stadig-f%C3%A6rre-leser-papiraviser>
- Aamodt, I. (2025, 10. februar). *Vi er fortsatt en del på hjemmekontor*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/statistikk/arbeidskraftundersokelsen/artikler/vi-er-fortsatt-en-del-pa-hjemmekontor>

Vedlegg: Data og metode

Datamaterialet består av en kvantitativ spørreundersøkelse og kvalitative intervjuer.

Spørreundersøkelse

Til spørreundersøkelsen ble det gjort et uttrekk fra Folkeregisteret på totalt 18 000 personer i alderen 16 til 25 år.

Undersøkelsen ble gjennomført som én nettbasert spørreundersøkelse som ble sendt ut på SMS (utvalg 1) og én undersøkelse over telefon (utvalg 2). Spørreundersøkelsen består både av spørsmål stilt i 2021/2017 og av nye spørsmål. Alle nye spørsmål ble pilotert og testet ut på den yngste målgruppen (16–17-åringer) via en fokusgruppe med fire deltakere på Teams. Eldre spørsmål har blitt pilotert i forbindelse med de tidligere rundene av ungdomsbarometeret.

Utvalg 1

Av de totalt 18 000 som ble trukket fra Folkeregisteret, ble 15 000 personer trukket til utvalg 1. Påføring av mobilnumre ble gjort av tjenesteleverandøren EasyConnect. Koblingen av mobilnumre ble gjort med utgangspunkt i informasjon om navn og fødselsnummer. Ved påføring av mobilnumre er man avhengig av at individene ikke har reservert seg mot nummeropplysning. Totalt lyktes EasyConnect å påføre mobilnumre på 6014 personer, altså 40 prosent av det totale uttrekket. Dette utgjør dermed bruttoutvalget for utvalg 1.

Ved påføring av mobilnumre opererer man med ulik grad av treffsikkerhet. I dette utvalget ble det oppnådd svært god treffsikkerhet på 72 prosent av utvalget. For 28 prosent av utvalget oppnådde EasyConnect en treffsikkerhet med større usikkerhet. Dette betyr at nummersøker gir resultat, men at det er stor usikkerhet om kvalitet.¹⁵ I undersøkelsen har vi derfor lagt inn et kontrollspørsmål på fødselsår, for å sikre at respondenten er i målgruppen for undersøkelsen. I tillegg er kjønn lagt inn som bakgrunnsvariabel i selve spørreundersøkelsen.

Utvalg 2

Ungdommer og unge voksne har ofte mobilnumre registrert på foreldrenes navn. Dette gjelder særlig ungdom i alderen 16 til 17 år, noe som kan gi lav svarprosent i denne aldersgruppen. Utvalg 2 er ment til å bøte på dette. Av de 18 000 som ble trukket fra Folkeregistret, ble 3000 personer trukket til dette utvalget. Her koblet EasyConnect mobilnumre på foreldrenes navn i stedet for barnets. Her hadde vi informasjon om både bostedsadresse, navn og ID, noe som ga en langt bedre treffsikkerhet i påkoblingen av mobilnumre. Totalt lyktes man å koble på mobilnumre på minst én foresatt knyttet til 2384 ungdommer, det vil si 79 prosent av ungdommene i uttrekket.

¹⁵ Typisk betyr dette at man har fått et treff på navn eller ID, men ikke begge.

Mobilnumre og reservasjon – hva betyr det for utvalget?

De største teleoperatørene (Telenor, Ice, Telia) er bedre representert blant personer som har mobilnumre registrert enn de små teleoperatørene. Dette skyldes blant annet at flere av de små teleoperatørene har automatisk reservasjon mot nummeropplysning. Det er viktig å merke seg at hvilken teleoperatør man har, til en viss grad samvarierer med sosioøkonomiske faktorer. Generelt når mobilnumre skal kobles på et uttrekk, har personer som har innvandret, eller har foreldre med innvandrerbakgrunn, lavere treffprosent på registrerte mobilnumre. Dette har blant annet sammenheng med valg av teleoperatør. Implikasjonen av dette er at det kan være en viss skjevhet i utvalget i hvem som har registrerte numre, og at personer med innvandrerbakgrunn blir underrepresentert.

Gjennomføring og frafall

Spørreundersøkelsen til utvalg 1 ble utarbeidet i datainnsamlingsverktøyet Walr og sendt ut på SMS ved hjelp av verktøyet Sveve. Vi sendte ut tre påminnelser, og la også inn som insentiv at deltakere ble med i trekningen av tre gavekort (felles for utvalg 1 og 2). I SMS-undersøkelsen fikk vi svar fra til sammen 605 respondenter, noe som gir en svarprosent på 10. Svarprosenten er noe lavere enn da Ungdomsbarometeret ble gjennomført i 2021, da 13 prosent svarte. 68 av disse oppga at de var født før år 2000 eller etter 2010, og var dermed utenfor målgruppen. Vi satt da igjen med 537 respondenter i utvalg 1. Undersøkelsen ble gjennomført i perioden mai–juni 2025.

De 2352 foresatte i utvalg 2 fikk tilsendt et varslingsbrev via Digipost eller brevpost. Dette utgjorde bare foresatte som var registrert med foreldreansvar (foreldre uten foreldreansvar ble dermed utelukket, selv om man skulle få match på mobilnummer på disse). Det ble satt som stratifiseringskriterium å intervju 100 16- og 17-åringer til sammen, altså i utgangspunkt 50 personer i hver aldersgruppe. For 17-åringene viste det seg vanskelig å nå denne kvoten, og det ble derfor intervjuet 66 16-åringer og 34 17-åringer. Telefonintervjuene foregikk i tidsperioden 2. juni til 23. juni 2025. Tabell 1 viser hvordan frafallet fordelte seg i telefonundersøkelsen.

Tabell 1 Frafallsgrunner

Falt på stratifisering	187
Ubesvart (ringt minst tre ganger uten svar)	1073
Feil telefonnummer	79
Nekt	760
Ikke i målgruppen	153

Noen av frafallsgrunnene som kommer fram i tabell 1 er det ikke vanlig å ta med når man beregner svarprosent. Dette gjelder frafall grunnet feil telefonnummer, utenfor målgruppa og de som har falt på stratifisering (se Andresen et al., 2017). Når vi justerer svarprosenten for disse typene av frafall, får vi en svarprosent på 5,2 prosent. Justerer vi også for antallet «ubesvart», som har blitt oppringt tre ganger uten å svare, og tar bare utgangspunkt i den delen av utvalget som Norstat har kommet i kontakt med, blir svarprosenten 11,6 prosent.

De to utvalgene er slått sammen i analysene og gir et nettoutvalg på 637 personer. I rapporten refererer vi til de to utvalgene som én og samme spørreundersøkelse.

I enhver spørreundersøkelse vil det være noen skjevheter med hensyn til hvem som svarer. I denne undersøkelsen er det blant annet skjevheter med hensyn til kjønn og alder. Dette framkommer i tabell 2. Kvinner er noe overrepresentert: Vi ser at det i populasjonen er 48,5 prosent kvinner i aldersutvalget 16–25 år (2025-tall), mens det i utvalget er 55 prosent kvinner. Videre er det noen aldersskjevheter. Blant annet er 16-åringene noe overrepresentert, mens særlig 18-åringene er underrepresentert.

Tabell 2 Fordeling på kjønn og alder i populasjon og utvalg. 2025. Prosent

	Populasjon			Utvalg		
	Menn	Kvinner	Total	Menn	Kvinner	Total
16 år	5,3	4,9	10,2	7,4	5,8	13,2
17 år	5,2	4,8	10,0	5,8	4,9	10,7
18 år	5,2	4,8	10,1	3,0	3,0	6,0
19 år	5,1	4,8	9,8	2,7	4,9	7,5
20 år	5,0	4,8	9,8	4,4	2,7	7,1
21 år	5,0	4,8	9,7	1,9	6,4	8,3
22 år	4,9	4,7	9,6	5,0	4,6	9,6
23 år	5,1	4,8	9,9	4,7	8,9	13,7
24 år	5,4	5,0	10,4	5,3	6,3	11,6
25 år	5,4	5,1	10,5	4,7	7,7	12,4
Total	51,5	48,5	100	44,9	55,1	100

Kilde populasjon: Statistisk sentralbyrå, tabell 07459: Befolkning, etter region, statistikkvariabel, år og alder

I analysene har vi vektet for kjønns- og aldersskjevheter. Dette ble også gjort i Ungdomsbarometeret for 2021.

Tabell 3 Oversikt over utvalget i spørreundersøkelsen¹⁶

	Prosent	n
Menn	45	286
Kvinner	55	351
Skoleelev/student/lærling	73	466
I jobb	24	150
Verken i jobb eller utdanning / ikke sikker	3	21

Sammenlignet med Ungdomsbarometeret i 2021, er det en høyere andel av respondene som har utdanning som sin hovedaktivitet – 73 prosent i 2025 mot 64 prosent i 2021. Andelen respondenter i jobb og utenfor arbeid og utdanning er dermed lavere i denne runden av barometeret. Dette vil kunne gi noen skjevheter når vi sammenligner, og som i 2021 har vi derfor sett på svar blant yrkesaktive og skoleelever/studenter hver for seg flere steder i rapporten.

Blant de som har arbeid som sin hovedaktivitet, er 75 prosent fast ansatt. Blant kvinnene er 29 prosent midlertidig ansatt, mens blant mennene er andelen på 21 prosent. Videre oppgir 77 prosent at de jobber fulltid. 29 prosent av kvinnene jobber deltid, mot 14 prosent av mennene.

Blant de som først og fremst er i utdanning, er fordelingen på ulike utdanningsløp slik:

- 29 prosent går videregående studieforbereende (hvor 2 prosent allmennfaglig påbygg)
- 20 prosent går videregående yrkesfag (inkludert lærlinger)
- 3 prosent går fagskole
- 40 prosent er i høyere utdanning
- (8 prosent er usikre)

Utvalget er fordelt på regioner på følgende måte:

Tabell 4 Region

Region	N	Prosent
Oslo/Akershus	127	19,9
Sørøst-Norge	212	33,3
Vestlandet	172	27
Trøndelag	70	11
Nord-Norge	56	8,8

¹⁶ Svarene er basert på det respondenten anser som sin hovedaktivitet.

Innvandrerbakgrunn

- 79 prosent er født i Norge av to norske foreldre.
- 14 prosent er født i Norge med én eller to foreldre som har innvandret. I 2021 gjaldt dette 17 prosent, og i 2017 gjaldt dette 12 prosent.
- 7 prosent oppgir at de er født i et land utenfor Norge. I befolkningen er 17 prosent i alderen 16 til 29 år innvandrere, se <https://arkiv.imdi.no/om-integrering-i-norge/statistikk/>). I 2017-barometeret var andelen deltakere som hadde innvandret på 5 prosent, og i 2021 var andelen 8 prosent. Det er dermed en gjennomgående underrepresentasjon av deltakere med innvandrerbakgrunn i alle de tre årene barometeret har blitt gjennomført.
- Vi har laget en ny variabel på innvandrerbakgrunn hvor vi har slått sammen de som er født i Norge av én eller to foreldre som har innvandret og de som har oppgitt at de er født i et land utenfor Norge.

2017-barometeret ble i sin helhet gjennomført som en telefonundersøkelse, mens både 2021- og 2025-barometeret ble gjennomført som en nettbasert spørreundersøkelse, med unntak av et ekstrapvalg av 16–17-åringer som ble gjennomført over telefon. Forskning viser at deltakere i spørreundersøkelser gjerne gir mer positive svar over telefon enn på en spørreundersøkelse på internett, særlig når det gjelder sensitive spørsmål, som økonomi (se Bye & With, 2023; Keeter, 2015). Dette kan bidra til å forsterke forskjeller mellom 2017 og de andre årene, for eksempel når det gjelder spørsmål om lønn.

Det er liten tvil om at holdningsundersøkelser er et viktig verktøy for å skaffe ny informasjon og for å måle temperaturen på aktuelle temaer. Samtidig er det viktig å være klar over begrensningene. En utfordring er at holdninger kan farges av dagsaktuelle diskusjoner og bidra til at de som blir spurt reproducerer meninger eller holdninger de har sett eller hørt istedenfor å gi uttrykk for egne holdninger (Mordal, 1989).

Kvalitative intervjuer

I tillegg til den kvantitative spørreundersøkelsen, ønsket vi å utforske noen av temaene gjennom kvalitative intervjuer med ungdommer i ulike aldre for å kunne bedre forstå bakgrunnen for noen av svarene. I utgangspunktet tok vi sikte på å gjennomføre fire fokusgruppeintervjuer der vi dekket ulike aldre, landsdeler (Østlandet, Vestlandet og Nord-Norge) og ulik utdannings-/yrkesbakgrunn.

Vi har brukt forskjellige metoder for å rekruttere informanter. For å nå studenter tok vi kontakt med bekjente som underviser på Universitetet i Oslo. Vi fikk lov til å komme i en undervisningstime og presentere forskningsprosjektet og rekrutterte studenter til et gruppeintervju derifra. For å nå videregående elever tok vi kontakt med en videregående skole, og vi fikk rektor/lærere til å hjelpe oss med å rekruttere studenter til et gruppeintervju. Videre har vi rekruttert informanter via fagforeninger, opplæringskontor og gjennom private nettverk. Rekruttering av unge til intervjuer har vist seg å være tidkrevende, og det enkleste har vært å rekruttere via andre aktører og gjennomføre intervjuene på deres utdannings-/arbeidssted.

Til sammen har vi intervjuet 21 informanter.

Tabell 5. Oversikt over informantene

Hva gjør de?	Region	Kjønn	Alder
Universitet, humaniora	Østlandet	Gutt	25
		Gutt	22
		Gutt	23
Universitet, kommunikasjon	Midt-Norge	Gutt	22
Videregående, Vg2 helsearbeiderfaget (gruppeintervju)	Nord-Norge	Jente	17
		Jente	17
		Jente	18
		Jente	18
Sykepleierstudent	Østlandet	Jente	21
Jobb i logistikkbransjen	Østlandet	Jente	23
		Jente	23
		Gutt	27
Videregående, Vg3 påbygg (gruppeintervju)	Vestlandet	Jente	18
		Jente	18
		Jente	18
		Gutt	18
		Gutt	18
Videregående, Vg2 automatisering (gruppeintervju)	Vestlandet	Gutt	18
		Gutt	17
		Gutt	17
		Jente	17

Vi ønsket først og fremst å organisere fokusgruppeintervjuer med de unge for å få fram den gode samtalen mellom informantene som også veier opp for noe av maktubalansen som ligger mellom forsker og informant (Jordhus-Lier, 2023). Dette fikk vi bare delvis til ettersom det er utfordrende å rekruttere unge mennesker med ulik tidsplan for et intervju på et tidspunkt som passer alle. Vi har likevel fått til fem mindre fokusgrupper (med 3–5 personer), og har da i tillegg noen enkeltstående intervjuer med personer som ikke hadde mulighet til å stille de aktuelle tidspunktene, men som likevel ønsket å la seg intervju. Vi har dermed en blanding av intervjuer med enkeltpersoner og små fokusgruppeintervjuer.

De fleste intervjuene er gjennomført ansikt til ansikt, men ett av dem er også gjennomført på Teams fordi det var det enkleste for alle parter. Intervjuene har tatt om lag én time. Vi har transkribert intervjuene ved hjelp av UiO Autotekst.

Intervjuguiden vi brukte var delvis bygget på spørsmål fra spørreundersøkelsen, men vi har også benyttet anledningen til å gå i dybden på noen temaer. For eksempel ønsket vi å gjennomføre ett av gruppeintervjuene med helsefagarbeidere, der vi særlig kunne ta opp temaet utdanningsvalg og hvordan de så for seg det å jobbe innenfor helse- og omsorgssektoren i framtiden. Vi har også valgt å gi noen temaer fra spørreundersøkelsen mindre plass i intervjuene, mens andre temaer har fått mer plass, som for eksempel

temaet fleksibilitet i arbeidslivet. Intervjuene er analysert i sammenheng med spørreundersøkelsen, og vi har dermed tatt utgangspunkt i temaer fra spørreundersøkelsen når vi har analysert intervjuene.

Fafo

Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning

Borggata 2B, Oslo

Postboks 2947 Tøyen, 0608 Oslo

Sentralbord: 22 08 85 00

E-post: fafo@fafo.no

fafo.no

